

Сма Gora
OPŠTINA KOTOR

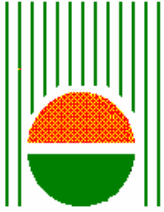
**NACRT IZVEŠTAJA
O STRATEŠKOJ PROCENI
UTICAJA
NA ŽIVOTNU SREDINU
DUP-a "RADANOVIĆI"
U KOTORU**

**УРБАНПРОЈЕКТ · ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА КОНСАЛТИНГ,
УРБАНИЗАМ, ПРОЈЕКТОВАЊЕ И ИНЖЕЊЕРИНГ**

*Чичак, Ул. Жупана Стравинска 35/III
Телефони: 082028-270, 082028-271, 228-272, 224-409
ТЕКУЋИ РАЧУНИ: 160-7120-56 "Делта банка" АД, 155-1501-66 "Чичковска банка" АД*

ДЕЦЕМБАР, 2010.г.

**УРБАНПРОЈЕКТ · ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА КОНСАЛТИНГ,
УРБАНИЗАМ, ПРОЈЕКТОВАЊЕ И ИНЖЕЊЕРИНГ**

Чачак, Ул. Жупана Страцимира 35/III

Тел/факс: 032/223-270; Шел: 223-271, 223-272, 224-409

ТЕКУЋИ РАЧУН:160-7120-56 "Делија банка" АД; 155-1501-66 "Чачанска банка" АД

NARUČILAC IZRADE:

OPŠTINA KOTOR

PREDMET::

STRATEŠKA PROCENA UTICAJA
DUP-a „RADANOVIĆI“
OPŠTINA KOTOR,
NA ŽIVOTNU SREDINU – NACRT IZVEŠTAJA

NOSILAC IZRADE :

„URBANPROJEKT“ AD
PREDUZEĆE ZA KONSALTING, URBANIZAM,
PROJEKTOVANJE I INŽENJERING ČAČAK

UČESNICI U IZRADI:

Jasminka Lazić, dipl.ing.pejs.arh
Zorica Sretenović, dipl.ing.arh.
Rajko Urošević, dipl.ing.građ.
Nataša Ćirković, dipl.ing.saobr.
Ivana Cajić, dipl.prost.planer
Dragan Jovašević, dipl.ing.građ.
Aleksandar Ivanović, dipl.ing.el.

DIREKTOR:

Andreja Andrić, dipl.ing.građ.

Na osnovu člana 16 Zakona o Strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu
(„Sl. List RCG“, br.80/05) donosim

R E Š E N J E

O formiranju multidisciplinarnog tima za izradu Strateške procene uticaja
Dup-a "Radanovići" u Opštini Kotor na životnu sredinu
u sastavu:

1. Jasminka Lazić, dipl.ing.pejs.arh.
2. Zorica Sretenović, dipl.ing.arh.
3. Ivana Cajić, dipl.prost.planer
4. Rajko Urošević, dipl.ing.građ.
5. Aleksandar Ivanović, dipl.ing.el..
6. Dragan Jovašević, dipl.ing.građ.
7. Nataša Ćirković, dipl.ing.saobr.

Multidisciplinarni tim, prilikom izrade Strateške procene uticaja, se mora u svemu pridržavati
Zakona o životnoj sredini („Sl. list CG“, broj 48/08), Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu i
drugih zakonskih i podzakonskih propisa koji regulišu ovu oblast,
Imenovani ispunjavaju uslove predviđene članom 19 Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu.
Za odgovorno lice u multidisciplinarnom timu određujem Jasminku Lazić, dipl.ing.pejs.arh.

Preduzeće „Urbanprojekt“ AD, Čačak
Direktor
Andreja Andrić, dipl.ing.građ.

IZVEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU DUP-a "RADANOVIĆI" U
KOTORU

Na osnovu pregledane Strateške procene uticaja na životnu sredinu DUP-a "Radanovići" u Kotoru, Opština Kotor, naručilac posla je u potpunosti

S A G L A S A N

Sa svim elementima Strateške procene, koju je izradio "Urbanprojekt" AD Čačak

NARUČILAC POSLA

Strateška procena uticaja na životnu sredinu za prostor DUP-a "Radanovići", opština Kotor, rađena je na osnovu:

- Postojeće planske dokumentacije
- Važećih zakonskih propisa i standarda, koji regulišu oblast zaštite životne sredine
- Literaturnih i iskustvenih podataka vezanih za problematiku koja se obrađuje u Strateškoj proceni
- Uvida u postojeće stanje

Osnovni cilj izrade Strateške procene je procena uticaja planskih rešenja na implementaciju plana, pre svega sa aspekta zaštite životne sredine, kroz planiranje mera za smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu.

Rukovodilac izrade Strateške procene:
Jasminka Lazić, dipl.ing.pejs.arh.

SADRŽAJ

UVOD

I KRATAK PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA PLANA I ODNOS PREMA DRUGIM PLANOVIMA I PROGRAMIMA

- 1.1. Pravni i planski odnos**
- 1.2. Kratak pregled sadržaja i ciljeva plana i njegov odnos sa drugim planovima**
 - Obuhvat i granica DUP-a "Radanovići"
 - Ciljevi i zadaci plana
 - Sadržaj plana
 - Odnos sa drugim planovima i programima
 - Razmatrana pitanja i problemi ugrožavanja i zaštite životne sredine
 - Rezultati prethodnih konsultacija sa zainteresovanim organima i organizacijama

II OPIS POSTOJEĆEG STANJA PRIRODNE I ŽIVOTNE SREDINE I NJENOG MOGUĆEG RAZVOJA

- 2.1. Prirodne karakteristike**
- 2.2. Opis stanja životne sredine**
 - A. Kvalitete vazduha
 - B. Kvalitet zemljišta
 - C. Radionuklidi
 - D. Kvalitet morske vode
 - E. Biljni i životinjski svet
 - F. Zaštićena područja prirode

III IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDE IZLOŽENO ZNAČAJNOM RIZIKU

IV POSTOJEĆI PROBLEMI U POGLEDU ŽIVOTNE SREDINE U VEZI SA PLANOM

V OPŠTI I POSEBNI CILJEVI STRATEŠKE PROCENE I IZBOR INDIKATORA

- 5.1. Opšti ciljevi strateške procene**
- 5.2. Posebni ciljevi strateške procene uticaja i izbor indikatora**

VI PROCENA MOGUĆIH UTICAJA PLANSKIH REŠENJA NA ŽIVOTNU SREDINU

- 6.1. Procena uticaja varijantnih rešenja**
- 6.2. Evaluacija karakteristika i značaja uticaja**
- 6.3. Procena uticaja u odnosu na prostorne konstante**

VII MERE ZAŠTITE PREDVIĐENE U CILJU SPREČAVANJA, SMANJENJA I OTKLANJANJA NEGATIVNOG UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

VIII PREGLED RAZLOGA KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANTNIH REŠENJA KOJA SU UZETA U OBZIR

IX PROGRAM PRAĆENJA STANJA ŽIVOTNE SREDINE U TOKU SPROVOĐENJA PLANA

X PRIKAZ KORIŠĆENE METODOLOGIJE

XI PRIKAZ NAČINA ODLUČIVANJA

XII GRAFIČKI PRILOZI

UVOD

Zakonom o strateškoj proceni uticaja ("Sl. List RCG", br.80/05) definisana je obaveza sprovođenja postupka strateške procene uticaja na životnu sredinu za planove i programe iz oblasti urbanističkog ili prostornog planiranja. Strateška procena uticaja na životnu sredinu je instrument kojim se opisuju, vrednuju i procenjuju mogući značajni uticaji planskih rešenja na životnu sredinu do kojih može doći implementacijom plana, u ovom slučaju DUP-a "Radanovići", i određuju mere za smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi. U savremenom planiranju prostora, uvođenjem Izveštaja o strateškoj proceni uticaja, ekološka dimenzija prožima citav proces izrade planskih dokumenata i integrisana je u planska rešenja, čime planovi postaju kvalitetniji i usklađeniji sa konceptom održivog razvoja.

Nosilac izrade Izveštaja o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu je "Urbanprojekt" AD Čačak. U izradi Izveštaja angažovani su eksperti za pojedine oblasti koje razmatra Strateška procena uticaja na životnu sredinu, a u cilju dobijanja što potpunijeg i kvalitetnijeg Izveštaja.

Nosilac izrade DUP-a "Radanovići" je "Montenegro" doo Podgorica.

I. KRATAK PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA PLANA I ODNOS PREMA DRUGIM PLANOVIMA I PROGRAMIMA

Prostorno urbanistički plan (PUP) predstavlja planski dokument kojim se usklađuju planske postavke sa faktičkim stanjem na terenu, zatim sa potrebama pojedinih korisnika na ovom prostoru, stanovnika i poslovnih subjekata, a posebno sa razvojnim opredeljenjima sa državnog i lokalnog nivoa. Ovaj planski dokument predstavlja osnov kojim će nadležna opštinska služba izdavati obaveštenja o mogućnostima i ograničenjima za uređenje prostora.

Realizacijom planiranih aktivnosti neophodno je obezbediti optimalne uslove za funkcionisanje celokupnog prostora, kako u komunikacijskom, tako i u sadržajnom smislu, a merama zaštite onemogućiti njegovu degradaciju, kroz precizno definisanje uslova za korišćenje prostora, izgradnju novih sadržaja i rekonstrukciju postojećih sadržaja i objekata.

1.1. Pravni i planski osnov

U skladu sa odredbama člana 17. Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu (Sl. List RCG br.80/05) Sekretarijat za urbanizam, građevinarstvo i stambeno – komunalne poslove Opštine Kotor, donelo je Odluku o izradi Strateške procene uticaja na životnu sredinu u zahvatu DUP-a „Radanovići”, broj 0303-14722/08, od 26.12.2008.g.

Planski osnov za izradu Izveštaja o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu predstavlja DUP „Radanovići” u Kotoru. Pored ovog planskog dokumenta, planski osnov čine Prostorni plan Crne Gore, Izmene i dopune PPO Kotor za područje Grblja.

1.2. Kratak pregled sadržaja i ciljeva plana i njegov odnos sa drugim planovima

- **Obuhvat i granice DUP-a „Radanovići” u Kotoru**

DUP „Radanovići” obuhvata površinu od 238,75ha i u morfološko-urbanom smislu je prigradsko naselje Kotora koje je najvećom delom ravničarskog tipa.

- **Ciljevi i zadaci DUP-a “Radanovići” u Kotoru**

Osnovni cilj izrade DUP-a je da se u skladu sa zahtevima vremena i razvojnim programima opštine Kotor, kao i stvorenim legalnim i nelegalnim uslovima, preispitaju postojeće planske smernice za ovaj prostor i da se ocene realne mogućnosti daljeg razvoja naselja.

Cilj izrade Detaljnog urbanističkog plana opštine je da se predvidi organizacija i međusobno usaglašavanje postojećih i planiranih namena i njihovo funkcionalno unapređenje. To takode podrazumeva uređenje saobraćaja i saobraćajnih površina, javnih prostora, pojedinih napuštenih i devastiranih kompleksa i izgradnju i rekonstrukciju objekata i komunalne infrastrukturne mreže. Sistemom kontinuiranog stručnog nadzora i poštovanjem postavki Plana ostvariće se uslovi za

kvalitetno sprovođenje i izbegavanje novih prostornih konfliktnih situacija. Planom su date osnovne smernice koje će se razraditi na nivou urbanističkih planova, što podrazumeva kontinuiranu razradu planova prema prioritetima datim Planom. Planiranje prostora, uređivanje zemljišta, izgradnja objekata i dr. vršiće se u skladu sa postavkama koje iz njega proizilaze, Detaljne granice zona pojedinih režima uređenja I korišćenja prostora utvrdiće se planovima nižeg reda, zavisno od vrste planskog akta.

Opšti i dugoročni ciljevi i politike zaštite životne sredine

Zaštita životne sredine predstavlja kontinuirani proces u kojem treba postići sledeće dugoročne ciljeve:

- prilagodavanje propisa i donošenje odgovarajućih dokumenata na potrebnim nivoima koji su neophodni za efikasnu zaštitu životne sredine;
- očuvanje utvrđenog nivoa izvornosti ekoloških vrednosti područja;
- sprečavanje daljeg zagađenja ekosistema, posebno obezbeđenje odvijanja prirodnih procesa koji omogućavaju postojanost ekosistema;
- veća zaštita već utvrđenih zaštićenih područja i zaštitnih zona;
- zaštita biodiverziteta kao celine;
- omogućavanje prezentacije ekoloških vrednosti područja posetiocima;
- razvoj različitih sadržaja radi valorizacije ekoloških vrednosti područja;
- definisanje ograničenja (za broj turista/posetilaca – kapacitet područja, turističke kapacitete, iskorišćavanje resursa, sa vrstama resursa i dozvoljenim količinama, razvoj delatnosti i aktivnosti), i dr.

- **Sadržaj DUP-a "Radanovići"**

Obradivacima Strateške procene uticaja na životnu sredinu bio je dostupan Nacrt DUP-a "Radanovići". Nacrt je obuhvatio sledeća poglavlja:

I UVODNI DIO

1. Pravni osnov i cilj izrade DUP-a
2. Planski osnov za izradu DUP-a
3. Opis granice i površina prostora koji se obrađuje planskim dokumentom

4. Programski zadatak - Izvod

II ANALITIČKI DIO

1. PRIRODNE KARAKTERISTIKE PLANSKOG PODRUČJA

2. NAMJENA I KAPACITETI - postojeće stanje

3. PODACI O IZGRAĐENIM OBJEKTIMA

4. EKONOMSKO-DEMOGRAFSKA ANALIZA

5. ANALIZE POSTOJEĆE PLANSKE I OSTALE DOKUMENTACIJE

5.1. Dosadašnji planski dokumenti za razvoj

5.2. Izvod iz Prostornog plana Republike Crne Gore

5.3. Izvod iz Prostornog plana opštine Kotor iz 1995. godine sa osvrtom na grbaljsko područje - opšte odrednice

5.4. Izvod iz Izmjena i dopuna PPO Kotor za područje Grblja

5.5. Susjedna područja

6. ZAŠTIĆENA PODRUČJA

7. OBAVEZE PREUZETE MEĐUNARODNIM UGOVORIMA

8. OCJENE ISKAZANIH ZAHTJEVA I POTREBA KORISNIKA PROSTORA

9. SINTEZNI PRIKAZ POSTOJEĆEG STANJA

III OPŠTI I POSEBNI CILJEVI

IV PLANSKO RJEŠENJE

1. KONCEPT ORGANIZACIJE PROSTORA

2. KONCEPCIJA KORIŠĆENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PLANSKOG PODRUČJA

3. EKONOMSKO-TRŽIŠNA I DEMOGRAFSKA PROJEKCIJA

4. FAZE REALIZACIJE

5. MREŽE I OBJEKTI SUPRA I INFRASTRUKTURE

5.1. PEJZAŽNA ARHITEKTURA

5.2. SAOBRAĆAJ

5.3. ELEKTROENERGETIKA

5.4. HIDROTEHNIČKA INFRASTRUKTURA

5.5. TELEKOMUNIKACIONA INFRASTRUKTURA

6. PODJELA NA PLANSKE JEDINICE I ZONE

7. UPOREDNI PODACI POSTOJEĆIH I PLANSKIH BILANSA I KAPACITETA PO PLANSKIM JEDINICAMA

8. USLOVI U POGLEDU PLANIRANIH NAMJENA

V SMJERNICE ZA SPROVOĐENJE PLANSKOG DOKUMENTA

1. SMJERNICE ZA DALJU PLANSKU RAZRADU

2. SMJERNICE ZA FAZNU REALIZACIJU PLANA

3. SMJERNICE ZA ZAŠTITU PRIRODNIH I PEJZAŽNIH VRIJEDNOSTI I KULTURNE BAŠTINE

4. SMJERNICE ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

5. SMJERNICE ZA ZAŠTITU OD INTERESA ZA ODBRANU ZEMLJE

6. SMJERNICE ZA SPREČAVANJE I ZAŠTITU OD PRIRODNIH I TEHNIČKO-TEHNOLOŠKIH NESREĆA

7. SMJERNICE ZA POVEĆANJE ENERGETSKE EFIKASNOSTI I KORIŠĆENJE OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE

8. URBANISTIČKO TEHNIČKI USLOVI I SMJERNICE ZA IZGRADNJU OBJEKATA

9. SMJERNICE ZA TRETMAN NEFORMALNIH OBJEKATA I NASELJA

- Odnos sa drugim planovima i programima

Dosadašnji planski dokumenti za razvoj

Prostornim planom opštine Kotor (Sl.list SRCG opštinski propisi br.26/95) date su smernice i mere koje definišu područje koje obrađuje ovaj planski dokument, odnosno izgradnju u naselju Radanovići, a područje Radanovića je razrađeno kroz važeći DUP Radanovići" Sl.list SRCG" opštinski propisi br.12/80. Aktuelni Prostorni plan opštine Kotor rađen je 1987 godine sa izmenama i dopunama pojedinih delova 1995.godine.

Bitno izmenjene razvojne i društvene okolnosti u odnosu na period donošenja aktuelnog Plana, uslovili su brzo reagovanje na ozbiljne i krupne investicione zahteve i potrebe.

To je bio razlog da se Jednogodišnjim programom planiranja i uređenja prostora opštine Kotor za 2008.godinu, opredeli izrada DUP-a Radanovići.

Poštujući stečene obaveze proizašle iz važećeg DUP-a, smernice PPR CG kao i razvojne potrebe opštine Kotor iskazane kroz Programski zadatak, planiran je dalji razvoj naselja.

Pod stečenim obavezama podrazumeva se i sva raspoloživa dokumentacija koja se odnosi na objekte, a koja je izdata na osnovu prethodnih opštinskih odluka i planske dokumentacije.

Izvod iz Prostornog plana Republike Crne Gore

Prostorni plan Republike Crne Gore definiše politiku prostornog razvoja na osnovu podele prostornih celina na regione i zone. Stoga se naselje Grbalj nalazi u okviru Primorskog regiona, razvojna zona Boka Kotorska, podzona Kotor.

Sa područjima specifične problematike obuhvata: unutrašnji deo Zaliva, sa gradom Kotorom i drugim naseljima (Perast, Risan, Prčanj i dr. (A); Grbaljsko i Mrčevo polje (B) i priobalne opštine uz otvoreno more sa naseljima Trsteno, Žukovica i Bigovo (C).

Resursi i potencijali: Veliki broj kulturno-istorijskih spomenika, grad Kotor sa statusom kulturnog dobra svetskog značaja i kapaciteti specijalizovanih zdravstvenih institucija, tehnički građevinski kamen (A); formirane proizvodne i društvene funkcije, servisi i opremljenost područja, uključujući lučke kapacitete, i dobru povezanost sa aerodromom u Tivtu (A); kompleksi plodnog poljoprivrednog zemljišta (B), raspoloživi prostor za industrijsku zonu, koja je u formiranju u Grbaljskom polju Kotorke opštine (B), slikoviti ambijenti sela Donjeg Grblja sa neizgrađenim prostorima za razvoj turizma, tradicionalne poljoprivredne proizvodnje mediteranskog tipa i morskog ribarstva (C).

Prioriteti razvoja: Turizam, uključujući specifičan vid zdravstvenog turizma u području Prčnja; funkcije kulturnog i akademskog centra šireg značaja, kao i funkcije uslužnog centra; pomorstvo i pomorska privreda, sa tehnološkim unapređenjem luka Risan (putnički, turistički i ograničeni robni saobraćaj) i Kotor (za putnički i turistički saobraćaj) i njihovom specijalizacijom (A); tehnološki visokospecijalizovana i neškodljiva industrija, intenzivna poljoprivredna proizvodnja s orijentacijom na izvoz (koristeći blizinu aerodroma Tivat) i šire turističko tržište Grbaljskog polja (B); turizam i specijalizovana poljoprivreda (C).

Ograničenja: Ograničenje stambene, turističke i druge izgradnje koja ugrožava prepoznate

vrednosti kulturno-istorijskog nasleđa i vrednosti. Dalje ograničavanje razvoja industrijskih i prerađivačkih funkcija, izuzimajući lokalne zanatske pogone – mala privreda, ograničavanje razvoja luka Risan i Kotor na delatnosti koje ne ugrožavaju elemente životne sredine (A). Ograničenje urbanizacije u industrijskoj zoni za sve programe, izuzev industrijskih (B). Ograničenje stambene izgradnje samo za potrebe poljoprivrednih proizvođača, kao i zabrana izgradnje kuća za odmor (B).

Ograničenje izgradnje objekata koji na bilo koji način mogu ugroziti visoku vrednost prirodnog i kulturnog pejzaža (C).

Konflikti: U čitavoj podzoni postoji opšti konflikt između potreba razvoja, s jedne, i zaštite sredine i prirodnog i kulturnog pejzaža Boke Kotorske, s druge strane. Konflikt između potreba saobraćaja i ograničenja izgradnje glavnih veza, s jedne, i pejzažnih vrednosti Boke Kotorske, s druge strane. Dosadašnjim razvojem uspostavljeni su konflikti između: intimnosti istorijskih urbanih ansambala i potreba tranzitnog saobraćaja; konflikti između jedinstvene mešovine prirodnih i kroz istoriju stvorenih pejzaža, s jedne, i modernih obrazaca razvoja i arhitektonskih/građevinskih oblika, s druge strane; konflikt između zahteva zaštite kulturno-istorijskih vrednosti (i oblika) i modernih funkcionalnih zahteva; konflikt između interesa i naglašenih želja privatnih vlasnika objekata i zemljišta, s jedne, i širih društvenih interesa u smislu pravilnog upravljanja i održavanja istorijskih obeležja, s druge strane; konflikt između oskudne količine zemljišta i potreba (i ambicija) razvoja (A), konflikt između aerodroma i privredne infrastrukture podignute van industrijske zone, a posebno u Jadransku magistralu i zaštite okruženja (B). Neprimerenom i masovnom izgradnjom vikend kuća direktno se narušava prepoznati razvojni potencijal u turizmu i poljoprivredi slikovitog ambijenta sela Donjeg Grblja (C).

Pragovi: Modernizacija i ekspanzija čitavog urbanog sistema i razvoj prioriternih funkcija, zavisi od izgradnje kompleksnog sistema vodosnabdevanja i kanalizacije koji usmerava otpadne vode u otvoreno more. Opšti prag za prostorni i funkcionalni razvoj svih sistema u Boki Kotorskoj, ogleda se u kapacitetu postojeće saobraćajne mreže. Taj, veoma ograničeni kapacitet, povećava seizmičku povredljivost svih primorskih funkcionalnih i privrednih sistema. Operativne potrebe aerodroma, nameću pragove u odnosu na proširenje i obrasce razvoja industrijske zone.

Zahtevi okruženja: zaštita morske vode od zagađivanja, zaštita tla od kontaminacije otpadom, smanjenje nivoa buke i zaštita prirodnog i kulturnog pejzaža.

Kontrola seizmičkog rizika, tehničkih akcidenata i elementarnih nepogoda: Primena svih mera preporučenih za podzonu Herceg Novi, i mera formulisanih od UNESCO-a, za Stari grad Kotor i njegovu neposrednu okolinu.

Preduslovi: izrada programa jedinstvene politike prostornog razvoja čitave zone, obuhvatajući područja sve tri podzone, rešenje pitanja prelaza Boke Kotorske drumskom saobraćajnicom, kao i saobraćajnog otvaranja Donjeg Grblja.

Izvod iz Prostornog plana opštine Kotor iz 1995.godine sa osvrtom na Grbaljsko područje -opšte odrednice

PROSTORNI KONCEPT RAZVOJA

Grbalj obuhvata deo opštine Kotor između opština Tivat i Budva .Gornji Grbalj zahvata padine Lovčena visine do 1000 mnm nastavlja se u prostrano polje sa nekoliko proširenja,koje je sa donje strane zaklonjeno Veljom Gorom,čije su padine obrasle bujnom vegetacijom.

RAZVOJ OBLASTI I SEKTORA

Ograničenja i problemi

- Zapušten i degradiran građevinski fond, naročito u ruralnim zonama;
- Zabrinjavajuće razmere bespravne gradnje (posebno u Grblju);
- Slaba komunalna opremljenost naselja, naročito u Krivošijama i u Grblju;
- Neadekvatno korišćenje postojećeg obradivog zemljišnog fonda;
- Neaktivirani potencijali Grblja;
- Nedovoljna pošumljenost i pojava jače erozije i ispiranja zemlje;

Potencijali

Povoljan geostrateški položaj;

Izuzetne prirodne i ambijentalne vrednosti;

Revitalizacija sela u Grbaljskoj zoni i na Krivošijama;

Realizacija regionalnih sistema vodovoda i kanalizacije;

Dokompletiranje i standardizacija postojeće putne mreže;

Funkcionalne veze Kotora i ostalih većih naselja sa bližom i daljom okolinom preko tunela;

Projekcija razvoja delatnosti

U poljoprivrednoj proizvodnji potrebno je maksimalno iskoristiti pedološke i klimatske karakteristike područja, te se orijentisati na kulture prilagođene podneblju i tržištu; Grbaljsko, Mrčevo, Kavačko, Glavatičko, Dragaljsko polje i Blato predstavljaju glavni poljoprivredni potencijal opštine;

Grbaljsko i Mrčevo polje su zone gajenja južnog voća, vinograda, plantaži voća i cveća kao i lekovitog bilja. Glavatičko polje je pogodno za gajenje povrća i za vinograde. Područje donjeg Grblja je pogodno za gajenje sitne stoke (kozarstvo); U Grblju bi se kooperacija odvijala preko distributivnog centra u Radanovićima. Servisni centri brdsko-planinskog područja bili bi u Dragalju i Hanu. Takođe, skladišno-servisni punkt biće lociran u Donjim Krivošijama.

Eksploatacija prirodnih resursa

Od prirodnih potencijala eksploatacijske se u ograničenom obimu pesak kod Dragalja u Krivošijama, a kamen kod Nalježića i Lješevića u Grblju. Neophodno je izvršiti sanaciju kopova nakon prestanka eksploatacije. Predviđeno je da se u Dragaljskom polju putem sanacije formiraju dva manja jezera;

Potrebno je istražiti mogućnost korišćenja ukrasnog kamena na lokaciji Kamenari-Kruševica u Donjem Grblju;

Komunalno servisna privreda

Komunalno-servisna privreda bila bi locirana u dve zone i to u Škaljarima i u novoj zoni u Grblju, što je optimalno obzirom na karakter delatnosti i dobru povezanost sa gradom (tunel);

Mala privreda i zanatstvo

Mala privreda predstavlja značajni privredni potencijal u narednom periodu.

Dispergovani pogoni male privrede proizvodnog usmerenja vezani su za „velike proizvođače“ predviđaju se u Kotoru, Risnu, Orahovcu, Mulu, Prčnju, Stolivu i Radanovićima, kao i Lastvi Grbaljskoj;

Mala privreda uslužnog tipa i zanatska delatnost formiraće se u okviru uslužnih centara u Kotoru, Radanovićima, Dobroti, Prčnju, Perastu i Risnu.

- Na nivou dalje razrade neophodno je planirati u naseljima rezervate za takve delatnosti;

Trgovina

Distributivni centar u Grblju planiran je sa 5000m² skladišnog i 1000m² manipulativnog prostora, sa hladnjačom od 3000m² predviđenom između ostalog i za prihvat cca 400 tona ribe;

Turizam

Turistički kapaciteti su razvrstani u sledeće kategorije: hoteli, vile, privatni smeštaj, kampovi i ostali oblici smeštaja. Dati su kapaciteti u Grblju, u zalivu i planinskom zaleđu;

Privatni smeštaj obuhvata standardnu domaću radinost i domaće pansione, kojima treba davati sve veći značaj, kako bi se aktivirali naročito objekti u zalivu, ali se ovde ubrajaju i turistička sela, koja podrazumevaju kontrolisanu individualnu gradnju a u sklopu zajedničke turističke ponude. Težnja je da se ovde postigne što veći nivo usluge;

Seoski turizam je povoljna mogućnost za razvoj pojedinih naselja u Donjem Grblju; Planirani turistički kapaciteti po PP Opštine Kotor iz 1995. godine za područje Grblja su:

- Glavatičko polje.....50 ležaja u privatnom smeštaju+100 ležaja u ostalom smeštaju;
- Kavač100 ležaja u privatnom smeštaju;
- Lastva Grbaljska.....100 ležaja u privatnom smeštaju;
- Radanovići..... 100 ležaja u privatnom smeštaju;

Zdravstvena zaštita

Ambulanta u Lastvi Grbaljskoj;

Planirane apotekarske službe u Radanovićima i Lastvi Grbaljskoj;

izmeštanje zavoda za psihijatriju iz Dobrote na adekvatniju u zoni Grblja u okolini

Kavča/mikrolokacija će se odrediti studijom i elaboratom o lokaciji

Dječije ustanove

Dečija ustanova u Radanovićima;

Dečije jaslice u Radanovićima;

Kultura

Sanacija i obnova Centra za kulturu u Radanovićima;

Težnja da se u što većem broju naselja formiraju bar univerzalne sale, koje bi omogućavale odvijanje minimuma kulturnih aktivnosti;

Biblioteka u Radanovićima (uz osnovnu školu);

Sportska kultura i rekreacija

Formiranje specifičnih sportskih centara uz smeštajne kapacitete u Donjem Grblju;

Javne službe

Sedišta mesnih zajednica u svim sekundarnim i lokalnim centrima, kao i stanice javne bezbednosti;

Obradive poljoprivredne površine

Na području Grbaljskog polja: cvečarstvo, povrtarstvo, plantažno voćarstvo, vinogradarstvo (pored puteva razvijati staklenike zbog ekoloških uslova i intenzivnije proizvodnje);

Na manjim platoima i padinama Donjeg i Gornjeg Grblja: voćarstvo, vinogradarstvo, povrtarstvo; na terasastim površinama treba formirati manje povrtanjake, vinograde, voćnjake i maslinjake, a moguće su i livade i manje ograničene površine;

Stvaranje terasastih površina je izuzetno značajno zbog sprečavanja spiranja flišnih naslaga i humusa, a podizanje voćnjaka na tako podignutim terasama je ravno pošumljavanju;

Kod povrća birati one vrste kojih nema u zaleđu odnosno sve vrste ranog povrća, kao i dinje, lubenice i šargarepu;

Od voća treba gajiti breskve, kajsije, badem smokvu, a od agruma limun, pomorandžu, mandarinu, japansku jabuku, dakle sve vrste kojima godi tlo i tereni zaklonjeni od vetra;

Na višim terenima potencirati masline i smokve;

Vinovu lozu treba gajiti na nižim terasama i flišnim padinama;

U Gbaljskom polju treba razmotriti mogućnost gajenja pamuka i duvana;

Pašnjačke i travne površine

Severni deo opštine treba da ima naglašeni šumsko-stočarski karakter planinske zone

Potrebno je da se aktiviraju već postojeće pašnjačke i travnate površine kao i da se sanacijom degradiranog tla dođe do povećanja njihovog obima. U tome se vidi veliki potencijal za razvoj pojedinih grana stočarstva-naročito kozarstva i ovčarstva;

Šumske površine

Podizanje zaštitnih šuma i to prvenstveno na zemljištima najnižih bonitetnih klasa. Te šume bi imale prevashodno zaštitnu funkciju od erozije, spiranja i klizanja tla;

Vegetacije na slabim tlima

U Grbaljskoj zoni preovlađuju: mediteranske stalno-zelene garige, submediteranski listopadni šibljaci i mediteranski travnjaci u pojasu crnike;

Potrebno je sprovesti i mere zaštite od šumskih požara;

Izvod iz Izmjena i dopuna PPO Kotor za područje Grblja

Na osnovu prikaza i ocene stanja, kao i zaključaka o mogućnostima, slabostima, šansama i ograničenjima razvoja, definisan je opšti cilj razvoja, a na osnovu njega su definisani:

- operativni ciljevi;
- koncepcija prostornog razvoja;
- planska rešenja i propozicije;

Osnovni cilj glasi:

Afirmacija prostora Grblja i njegovih karakterističnih delova preko unapređenog identiteta, povećane pristupačnosti svih delova područja, pojačanje konkurentnosti i održivi uslovi razvoja.

Operativni ciljevi definisani su po namenskim zonama.

Uvažavajući date okolnosti, kroz Izmene i dopune PP Grblja, pristupilo se kritičkom sagledavanju mogućnosti realizacije iskazanih zahteva i namera za razvojem visokokvalitetnih stambeno-turističkih sadržaja, kao i uslužnih delatnosti, poslovanja, uzimajući u obzir opredeljenja planskih dokumenata višeg reda i potencijale i ograničenja konkretnog prostora.

Izmene i dopune PPO Kotor za područje Grblja bitno ne menja generalne koncepcije i osnovne smernice važećeg planskog dokumenta (Izmene i dopune PPO Kotor iz 1995.god.), već se

daju određena usmerenja koja su vezana za pojedine lokalitete na prostoru i u obuhvatu istih.

Konačan cilj ovih izmena je da se kao rezultat dobiju kapaciteti (turistički, uslužni i stambeni) koji su

opravdani i održivi, koji će doprineti jačanju prostorno razvojne strukture, povećati vrednost prostora i životne sredine, uz zaštitu kulturne i prirodne baštine i zaštitu zemljišta kao glavnih resursa

za unapređenje turističke privrede uz osavremenjivanje i podizanje nivoa čitavog područja.

Do sada je Grbaljsko područje planski usmeravano na razvoj seoskog turizma,

ekopoljoprivrede, revitalizacije sela, itd. Međutim, neplanska izgradnja stambenih i poslovnih objekata u Grbaljskom polju izazvala je devastaciju poljoprivrednog zemljišta pa je cela koncepcija morala biti modifikovana. S tim u vezi svako dalje insistiranje na starom rasporedu namena i kapaciteta koje treba ostvariti ne ide u korak sa realnošću i predstavlja kočnicu mogućeg razvoja drugih delova Opštine.

Osnovni razvojni koncept za područje Grblja uključuje kvalitetno opremanje infrastrukturnih koridora, sa pratećim sadržajima, što opredeljuje užu zonu uz Jadransku magistralu kao vodeću

uslužnu zonu u primorskoj regiji za opštine Kotor, Budva i Tivat, u skladu sa položajem Grbaljskog polja i iz toga proisteklim stvorenim uslovima na terenu.

U skladu s tim i izraženim problemima Grblja u vezi sa neplanskom stambenom izgradnjom, zone stanovanja su povučene u zaleđe, odnosno ka obodu Grbaljskog polja uz prateće poljoprivredno zemljište. Takvim planskim tretmanom područja, usmerena je dalja stambena izgradnja, čime je ujedno obezbeđen urbanizovan prostor za izgradnju, koji zahteva prekomerna potražnja za stambenim zemljištem i omogućeno očuvanje i zaštita poljoprivrednog zemljišta.

Unutar šumskih i neplodnih područja, moguće su takođe građevinske intervencije u cilju formiranja zona pasivne i aktivne rekreacije (park šume i sl.).

Šumsko zemljište planom se mora u što većoj meri zaštititi, iz razloga jakih erozivnih dejstava na području Grblja.

Ciljevi u stambenoj izgradnji Grblja su:

- potpuna urbana obnova kao jedno od bitnih strateških opredeljenja, što podrazumeva prihvatanje svake građevinske inicijative koja je u skladu sa ovim Planom;
- promena namene površina, koje su u prethodnom PP Opštine Kotor planirane, a nisu realizovane iz različitih razloga;
- uključivanje evidentiranih zona bespravne gradnje pod uslovom da se ne ometaju glavni saobraćajni i infrastrukturni koridori i buduće površine od javnog interesa, kao i da uslovi stanovanja na takvim površinama zadovoljavaju osnovne standarde po pitanju stabilnosti terena, higijenskih i ekoloških parametara;
- zaokruživanje izgrađenih celina u funkcionalnom pogledu na pravcima širenja izgrađenog tkiva;
- omogućavanje razmeštaja planiranih delatnosti u okviru stambenih zona sa ciljem ostvarivanja više namena, što samo po sebi znači postizanje raznovrsnosti i atraktivnosti stambenog prostora;
- uvažavanje svake građanske intervencije od formiranja čitavih novih naselja ili blokova, do malih adaptacija koje se odnose na poboljšanje kvaliteta grada, kako u pogledu životne sredine, tako i u socijalnom, ekonomskom i estetskom pogledu.

Perspektiva uspešnog prostornog razvoja Grblja zahteva veoma pažljiv i kreativan odnos prema kulturnoj baštini kao i prema identitetu svih njegovih delova. Identitet područja zasnovan, pored prirode, na kulturno-istorijskim objektima, duhovnim centrima, simbolima i vizuelnoj identifikaciji uticaće na privlačenje turista, investitora i poslovnih ljudi. Ključnu stvar kod ovog konteksta čini uređenost na znatno višem nivou od dosadašnjeg. Pored pravne, koja već postoji, radi se i o imovinskoj, ekonomskoj, planskoj i fizičkoj uređenosti kulturne baštine, i posebno, kreativnoj angažovanosti na (re)afirmaciji opštinskog i lokalnog identiteta zasnovanog na multikulturnoj tradiciji.

Na teritoriji obuhvata ovog plana, u poslovne i privredne delatnosti ubrojeni su sledeći sadržaji: pogoni i baze građevinskih preduzeća, skladišta robe, građevinskog materijala, skladišta tečnih i čvrstih goriva, robni terminali i robno-transportni centri, veći trgovinski kompleksi, uslužni centri, proizvodno zanatstvo i sl.

Imajući u vidu kulturne i prirodne vrednosti regiona, moguće je definisati osnovni cilj razvoja turizma: turizam predstavlja značajnu šansu Grbaljskog područja ukoliko se organizuje komplementarno sa drugim privrednim aktivnostima. Ovo znači da razvoj turizma dovodi do aktiviranja i ostalih privrednih grana koje predstavljaju mogućnost razvoja Grblja. Učešće sektora

usluga bi se na ovaj način znatno povećalo u ukupnoj strukturi dohotka ovog regiona, a samim tim aktiviralo i ostale privredne i primarne delatnosti. Turizam će na ovaj način doprinosti ukupnom razvoju teritorije Grblja usmeravajući je ka ekološki zdravom, privredno konkurentnom i estetski atraktivnom ambijentu.

Opšti dugoročni cilj u oblasti korišćenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta je harmonično povezivanje proizvodnih, ekonomskih, ekoloških, pejzažnih i sociokulturnih funkcija poljoprivrednog zemljišta i ruralnog prostora u celini, uporedo s postepenim ostvarivanjem stalnog poboljšanja materijalnog položaja poljoprivrednog stanovništva i unapređivanjem standarda i kvaliteta življenja.

Perspektiva razvoja saobraćaja i unapređenja saobraćajne infrastrukture treba da se zasniva na razvoju i modernizaciji kapitalnih saobraćajnih objekata (brza obilaznica kroz primorje) – uloga Republike i unapređenju i kompletiranju lokalne mreže saobraćajnica – uloga Opštine Kotor. Postojeću Jadransku magistralu tehnički obnoviti celom trasom, i povećati saobraćajni profil gde god je to moguće, i poboljšati saobraćajne karakteristike i to:

- izgradnjom treće i četvrte trake kroz Grbalj;
- izgradnjom pešačkih trotoara duž magistrale gde god je to neophodno;
- poboljšati tehnički sva ukrštanja sa magistralom;
- uraditi stajališta za autobuse van saobraćajnih traka.

Magistralne pravce opremiti pratećim sadržajima: benzinske pumpe, motele, prodavnice, parkinge, odmorišta, servise i dr.

OSNOVNI CILJ RAZVOJA PROSTORNO – RAZVOJNA KONCEPCIJA

Izmenama i dopunama Prostornog plana opštine Kotor iz 1995. godine, utvrđeno je plansko opredeljenje, smernice i kriterijumi za izgradnju i uređenje prostora područja Grbalj u celini. Polazeći od trendova koji su uočeni tokom poslednjih godina, a reč je o iskazanim novim potrebama privrednih subjekata za određenim turističkim, servisnim i uslužnim sadržajima.

Uvažavajući date okolnosti, kroz Izmene i dopune PP Grblja, pristupilo se kritičkom sagledavanju mogućnosti realizacije iskazanih zahteva i namera za razvojem visokokvalitetnih sadržaja uzimajući u obzir opredeljenja planskih dokumenata višeg reda i potencijale i ograničenja konkretnog prostora.

Konačan cilj ovih izmjena je da se kao rezultat dobiju kapaciteti (turistički, uslužni i servisni) koji su opravdani i održivi, koji će doprineti jačanju prostorno razvojne strukture, lokalne ekonomije i zaposlenosti stanovništva, povećati vrednost prostora i životne sredine, sanirati posledice neplanske izgradnje uz zaštitu kulturne i prirodne baštine i zaštitu zemljišta kao glavnih resursa za unapređenje turističke privrede uz osavremenjivanje i podizanje nivoa čitavog područja.

Do sada je Grbaljsko područje planski usmeravano na razvoj seoskog turizma, ekopoljoprivrede, revitalizacije sela, itd. Međutim, neplanska izgradnja stambenih i poslovnih objekata u Grbaljskom polju izazvala je devastaciju poljoprivrednog zemljišta pa je cela koncepcija morala biti modifikovana. S tim u vezi svako dalje insistiranje na starom rasporedu namena i kapaciteta koje treba ostvariti ne ide u korak sa realnošću i predstavlja kočnicu mogućeg razvoja drugih delova Opštine.

Osnovni razvojni koncept za područje Grblja uključuje realizaciju kroz dve faze. I faza

će se oslanjati na postojeću infrastrukturu (uz neophodno proširenje Jadranske magistrale na 2+1 – zaustavna traka u oba smera. Na ovaj način plansko rešenje određuje I zonu realizacije - užu zonu uz Jadransku magistralu kao vodeću uslužnu zonu u primorskoj regiji za opštine Kotor, Budva i Tivat. II Faza realizacije zahteva najpre izgradnju infrastrukturnih koridora na koje će priključivati objekti namenjeni turizmu i poslovanju.

Unutar šumskih i neplodnih područja, moguće su takođe građevinske intervencije u cilju formiranja zona pasivne i aktivne rekreacije (park šume i sl.).

Šumsko zemljište planom se mora u što većoj meri zaštititi, iz razloga jakih erozivnih dejstava na području Grblja.

U strateškoj proceni, akcentat je stavljen na analizu svih planskih rešenja I prepoznavanje onih koja mogu u određenoj meri ugroziti kvalitet elemenata životne sredine u fazi realizacije plana.

U tom kontekstu, analiziraju se mogući uticaji planskih aktivnosti na činioce životne sredine – vazduh, vodu, zemljište i definišu se planske mere zaštite koje će potencijalna zagađenja dovesti na nivo prihvatljivosti, odnosno u granice koje su definisane zakonskom regulativom.

- **Razmatrana pitanja i problemi ugrožavanja i zaštite životne sredine**

Prirodne karakteristike područja, stvorene vrednosti i planovi za naredni planski period predstavljaju osnovu za procenu ekološkog kapaciteta prostora i sprečavanje mogućih konflikata u prostoru.

Prostor celog zaliva Boke Kotorske, sa svim prirodnim i kulturno istorijskim vrednostima, značajnije je ugrožen.

Prilikom oblikovanja buduće organizacije poslovnih zona na teritoriji obuhvaćenoj ovim Planom, posebnu pažnju treba usmeriti na kvalitetniji pristup prema okruženju uključivanjem ekološke komponente kao integralnog dela programskog i prostornog razvoja privrede. Potrebno je objedinjavanje ekonomske, socijalne i ekološke dimenzije razvoja, odnosno usklađivanje svih aspekata razvoja poslovanja i privrede sa lokacijsko-razvojnim potencijalima sredine. Iz tog razloga je neophodno prioritet dati oblastima koje koriste potencijale područja (prirodne resurse, fizionomiju zemljišta, infrastrukturu i sl.), ekološki prihvatljive tehnologije i zapošljavaju pretežno visokokvalifikovanu radnu snagu.

Sa stanovišta granske strukture, najveće potencijale imaju sledeći podsektori:

- Industrija prerade hrane i konditorska proizvodnja (prirodni sokovi, prerada voća i povrća, prerada mleka i žitarica);
- Industrija prerade kamena;

Sa stanovišta budućeg prostornog razvoja, potrebno je obezbediti široku mrežu raznolikih proizvodno-poslovnih jedinica (administrativno-poslovni objekti, magacinsko stovarišne površine i objekti, komercijalne delatnosti sa javnim sadržajima, prerađivačko proizvodni pogoni i sl.), koju bi sačinjavale:

- Postojeće zone-lokaliteti - koje je potrebno infrastrukturno kompletirati, saglasno razvojnim potencijalima prostorno proširiti, racionalnije koristiti uz sprovođenje adekvatnijih mera zaštite okruženja. Takođe, potrebno je dislociranje pojedinih kapaciteta disperzno razmeštenih u naseljima, zbog njihovog negativnog uticaja na

okruženje (ovdje se prvenstveno misli na fabrike betona koje su u neposrednoj blizini stambenog tkiva);

- Nove zone-lokaliteti na prostorima povoljnih razvojnih potencijala (dostupnost, mogućnost infrastrukturnog opremanja, uklapanje u okolni prostor i sl.). Razvojne tendencije u organizaciji privrednih aktivnosti ukazuju na značaj novih prostornih formi za podsticanje sveukupnog razvoja (privlačenje kapitala, povećanje zaposlenosti, povezivanje firmi, širenje inovacija i dr.) - reč je o preplitanju različitih aktivnosti u proizvodno-poslovnim zonama, razvoju poslovnog inkubatora namenjenog razvoju malih i srednjih preduzeća, razvoju robno-transportnih centara itd.

Takođe primarni zadatak razvoja stanovanja koji ovaj planski dokument treba da afirmiše je obezbeđenje odgovarajućih prostorno-planskih preduslova za planiranje, projektovanje i izgradnju kvalitetnih stambenih prostora za sve kategorije stanovništva, na celokupnoj teritoriji obuhvata plana.

Pored rešavanja ovog primarnog cilja, planirana stambena izgradnja mora da se odvija tako da se budućim stanovnicima, osim zadovoljenja potreba za elementarnim stambenim prostorom, obezbedi i odgovarajuće vanstambeno okruženje koje podrazumeva planiranje primerenih pratećih vanstambenih sadržaja, kao i odgovarajuću saobraćajnu i komunalnu infrastrukturnu opremljenost ovih prostora.

Na teritoriji obuhvata ovog plana, u poslovne i privredne delatnosti ubrojani su sledeći sadržaji: pogoni i baze građevinskih preduzeća, skladišta robe, građevinskog materijala, skladišta tečnih i čvrstih goriva, benzinske pumpe, robni terminali i robno transportni centri, veći trgovinski kompleksi, uslužni centri, proizvodno zanatstvo i sl.

Izuzeti su mali proizvodni pogoni, koje je moguće podizati u stambenim zonama.

Mali proizvodni pogoni su najčešće samostalni objekti locirani u sklopu drugih namena, najčešće u sklopu stambenog tkiva. Tu spadaju: male firme, pekarska i poslastičarska proizvodnja, elektromehaničarske radionice, manja skladišta građevinskog materijala, fabrike hleba i sl. Transformacija ovakvih pogona, posebno ako su u stambenom tkivu, moguća je i poželjna ka tercijalnim delatnostima sa kojima su ovi pogoni kompatibilni, kao što su: trgovina, manja skladišta, poslovanje, ugostiteljstvo i sl.

- **Rezultati prethodnih konsultacija sa zainteresovanim organima i organizacijama**

Tokom izrade DUP-a "Radanovići" u Kotoru zatraženi su i dobijeni uslovi od svih relevantnih i nadležnih institucija, javnih i komunalnih preduzeća.

II. OPIS POSTOJEĆEG STANJA PRIRODNE I ŽIVOTNE SREDINE I NJENOG MOGUĆEG RAZVOJA

2.1. Prirodne karakteristike

Pejzaž i topografija

Raznovrsnost pejzaža predstavlja vrednost i bogatstvo svake zemlje. U Crnoj Gori je ta raznovrsnost nastala kroz kombinaciju izuzetnih prirodnih vrednosti sa različitim lokalnim tradicijama korišćenja prostora, koje su se razvile kao odraz kulturno-istorijskih i socio ekonomskih prilika.

Biogeografsko-ekološkom analizom prostora Crne Gore prepoznaje se deset pejzažnih tipova. Područje planskih izmena nalazi se u mediteransko-flišnom pejzažnom tipu.

Flora i fauna

U prostoru Kotorskog okruga sreće se veliki broj mediteranskih vrsta biljaka, koje su uopšte karakteristične za Crnogorsko primorje. Od endemičnih retkih i proređenih vrsta treba istaći sledeće: *Rhamnus orbiculata*, *Galium procurens*, *Seseli globiferum*, *Petteria ramentacea*, *Moltkea petraea*, *Prunus webbii*, *Castanea sativa*.

U Grbaljskoj zoni preovlađuju mediteranske stalnozelene garige, submediteranski listopadni šibljiaci i mediteranski travnjaci u pojasu crnike.

Podnožje i severoistočne padine Donje Gore obraslo je gustom i kontrnuiranom makijom.

Od geofitnih vrsta koje cvetaju u toku zime i rano proleće značajno je istaći sledeće:

Crocus dalmaticus, *Crocus tommanisianus*, *Romulea bulbocadium*, *Galanthus nivalis* i druge.

Osnovna vrsta dlakave divljači je obični zec (*Lepus europaeus*), lisica (*Vulpes vulpes* L.), ređa je divlja mačka (*Felis silvestris* Schreb), čagalj (*Canis aureus* L.) i vuk (*Canis lupus* L.). Dosta je česta i kuna bjelica (*Martes Foina* Erhl.). Od pernate divljači dominira jarebica kamenjarka (*Alectoris graeca* Moissner), golubovi (*Columba*), a od migratornih vrsta šumska šljuka (*Scolapax rusticula* L.) i druge selice.

Zemljište (kvalitet zemljišta, geološke i geomorfološke karakteristike)

Zemljište kao najdragocjenije prirodno dobro ima višestruku namenu u životu ljudi, a prema pedološkim osobinama može se koristiti za poljoprivrednu proizvodnju, kao teren za pošumljavanje, podizanje parkova i terena za rekreaciju i za izgradnju vodnih akumulacija, infrastrukturnih i stambenih objekata.

Na prostoru Kotora vrlo su aktuelni sledeći problemi u korišćenju zemljišta: promena namene zemljišta, nepravilne i neadekvatne metode u obradi zemljišta i dr.

Kako se vidi sa slike ispod, teren planskog područja sa okolinom izgrađuju sedimentne stene mezozoika i kenozoika. Mezozoik je predstavljen uglavnom flišnim karbonatnim stenama trijasa, jure i krede, a kenozoik paleogenim i kvartarnim sedimentima.

Samo Grbaljsko polje je depresija, blago zatalasana, orijentacije jugoistok - severozapad, sa kotama od 0 do 75 mnv (Radanovići). Od Radanovića, kao najvišeg dela polje je blago nagnuto, na jednu stranu prema Tivatskom zalivu i na drugu prema Jazu. Po polju su pojedina uzvišenja sa kotama i do 200 mnm (Kita 197 mnm, Zekova glava 60 mnm,

IZVEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU DUP-a "RADANOVIĆI" U KOTORU

Glavino brdo 67 mnm, Sinjarevo 43 mnm, Spas 13 mnm i drugi).

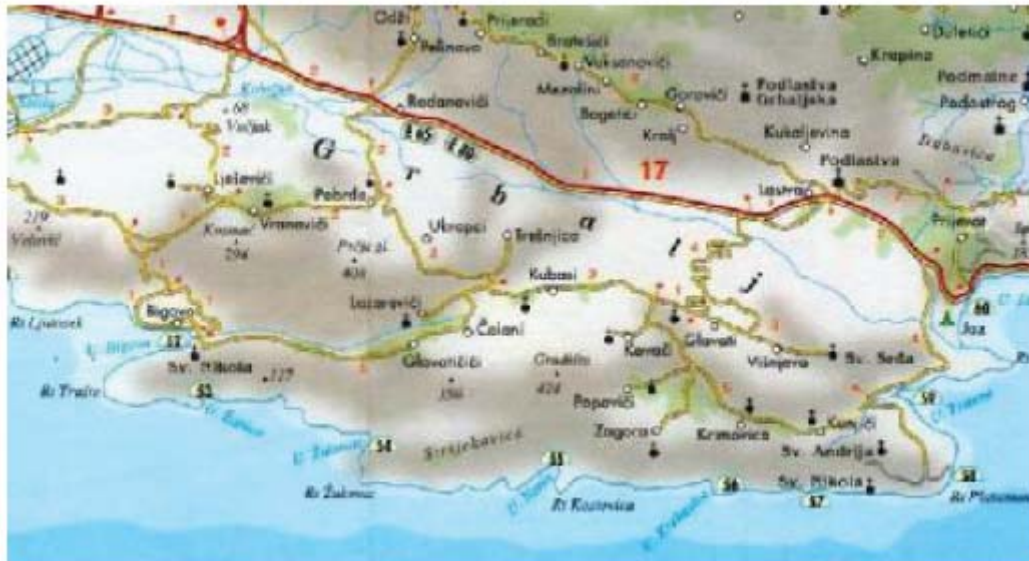
Mrčevo polje je depresija blago zatalasana orijentacije jugoistok-sjeverozapad, sa kotama od 0 do 26 mnm. Od sjeverozapadnog dijela kao najvišeg i najužeg dijela polja kod vrha Kalimanica, polje je blago nagnuto prema uvali Jaz gdje se i završava. Po polju su pojedina uzvišenja, Čeren (38mnm) i Gorica (15 mnm).

Brdsko područje oko polja čine, sa severne i istočne strane Vrmac i južni obronci Lovčena. Vrmac je brdo, orijentacije istok-zapad sa najvišom kotom 712 mnm (Velji vrh). Lovčenski masiv okružuje polje sa severne i istočne strane. Njegovi južni obronci (Branjevine) se strmo uzdižu iz polja.

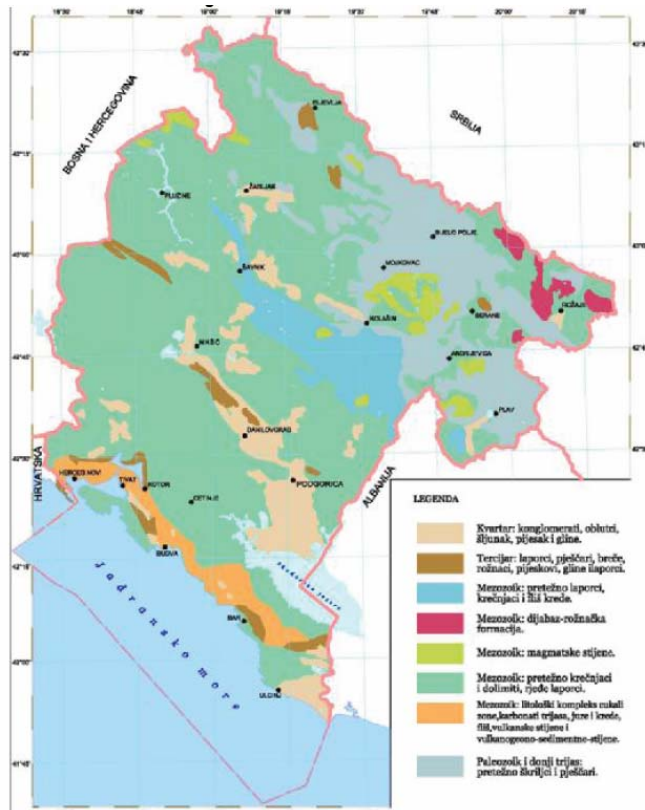
Na jugozapadu je brdsko područje Luštice koje odvaja Grbaljsko i Mrčevo polje od otvorenog mora. Područje je orijentacije jugoistok – severozapad, a pojedini njegovi vrhovi dostižu visine preko 400 mnm (Kosmač 294 mnm, Ptičja glava 408 mnm, Gradište 424 mnm).

Dosadašnja istraživanja pokazuju da ovo područje spada u grupu seizmički najaktivnijih prostora Crne Gore, sa maksimalnim intenzitetom zemljotresa od $I=9$ MCS.

Seizmički je najaktivniji deo područja (okolina Budve), gde se može očekivati zemljotres sa maksimalnim intenzitetom od $I=9,2$ MCS. To nameće potrebu dosledne primene tehničkih propisa koji važe za seizmički aktivnija područja. Opreznost mora naročito biti prisutna pri gradnji na geološki manje stabilnim terenima (rečne doline, tereni podložni klizanju kao i sleganju i dr.).

IZVEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU DUP-a "RADANOVIĆI" U KOTORU

- Klimatske karakteristike

Temperatura vazduha - Srednja godišnja temperatura vazduha je 15,8°C. Januar je mesec sa najnižom srednjom mesečnom temperaturom, dok je avgust najtopliji. Broj dana sa temperaturom preko 25°C je 124,8, dok je broj dana sa temperaturom preko 30°C 49, 8 a broj dana sa temperaturom ispod 0°C 4,3.

Oblačnost - Srednja mjesečna i godišnja oblačnost u 1/10 pokrivenog neba u Kostanjici iznosi 5,3/10. Najviše oblačnih dana ima u novembru, a najmanje u avgustu. Odnos oblačnih i vedrih dana je: - vedrih 76,9 ili 21,06 % godišnje a oblačnih 117,0 ili 32,05 % godišnje

Padavine - Na celom području Boke Kotorske padavine su velike, a srednji godišnji minimum je u julu, a maksimum u oktobru.

Vetrovi - Tokom hladnijeg dela godine, a zavisno o distribuciji vazdušnog pritiska, dominiraju hladan i suv severni vetar i vlažan južni vjetar, dok u toplijem delu godine imamo pojavu periodičnog prilično vlažnog vetra na kopno zvanog maestral. Najčešće vreme je bez vetra u ukupnom iznosu od 36 %. Dominantan vetar je jugoistočni 14%, dok se istočni i severozapadni pojavljuju sa 11% učestalosti. Najređi vetrovi su ujedno i najsnažniji, to su severni vetrovi, čiji intenzitet može da dostigne 34 bofora

Hidrografija - Na području Boke Kotorske još uvek je aktivan erozioni proces zbog čega svi vodeni tokovi imaju erozioni karakter. Pored bočatnih izvora koji se javljaju pored mora i preko kojih se prazni karstno zaleđe, pojavljuju se i „vrulje“ ispod morske površine.

Hidrografske, hidrološke karakteristike i kvalitet vode

Izrazito krečnjački prostor ima malo površinskih vodenih tokova. Pale i otekle kišne vode, erodirajući teren, formiraju jaruge na površini, a dugim procesom karstifikacije spuštene su u podzemlje. Na južnoj strani, vode iz podzemlja izbijaju mestimično u manje površinske tokove u Tivatskom polju – Grdiošnicu i Vodolježnicu, tako da se može konstatovati da je u grupi aridnih predela.

Iz zone zahvata površinske vode otiču bujičnim tokovima prema Tivatskom polju.

Raspoloživih podataka o kvalitetu površinskih i podzemnih voda u zoni zahvata nema.

2.2. Opis stanja životne sredine

Dosadašnja saznanja i raspoloživi podaci o stanju životne sredine u Opštini Kotor ukazuju da su osnovni elementi njenih prirodnih potencijala (vazduh, zemljište, biodiverzitet i predeli / pejzaži) u značajnoj meri i dalje ocuvani, iako su tokom vremena pretrpeli značajne pritiske.

A. Kvalitet vazduha

Praćenje kvaliteta vazduha se vrši merenjem nivoa zagađenosti vazduha osnovnim i specifičnim zagađujućim materijama poreklom iz stacionarnih izvora (ložišta, industrija) i ostvaruje se:

1. Sistematskim merenjem emisije osnovnih zagađujućih materija: sumpordioksida, ukupnih azotnih oksida, prizemnog ozona, dima i čadi, lebdećih čestica i taložnih materija i sadržaja teških metala i policikličnih aromatičnih ugljovodonika u njima. Od teških metala se prate kadmijum, olovo i živa.
2. Povremenim merenjem emisije specifičnih zagađujućih materija i to: ukupnih fluorida, farmaldehida, amonijaka, fenola, vodonik-sulfida i ukupnih ugljovodonika kao metana.
3. Povremenim merenjem emisije zagađujućih materija iz izduvnih gasova motornih vozila: sumpordioksida, ozona, ugljenmonoksida, azotnih oksida, ugljovodonika (metanskih, nemetanskih i ukupnih), kancerogenih aromatičnih ugljovodonika (benzol, toluol, ksilol), lebdećih čestica i sadržaja olova u njima.
4. Povremenim merenjem kvaliteta padavina određivanjem sadržaja sledećih parametara: sulfata, hlorida, amonijaka, bikarbonata, nitrata, natrijuma, kalijuma, kalcijuma, magnezijuma i teških metala (olova, kadmijuma, cinka, arsena, nikla i hroma).
5. Praćenjem uticaja zagađenog vazduha na životnu sredinu: sistematska kontrola depozicije zagađujućih materija u biološkom materijalu kao i sistematska kontrola kumulacije teških metala u lišajevima i delovima biljaka.

Osnovna mreža stanica za praćenje zagađenosti vazduha na teritoriji Crne Gore, utvrđuje se godišnjim Programom monitoringa životne sredine koji realizuje Ministarstvo nadležno za zaštitu životne sredine. Najbliže merno mesto obuhvaćeno Programom praćenja kvaliteta vazduha i padavina je urbana stanica Kotor (kod Lucke kapetanije). Prema Ocenama kvaliteta vazduha u 2007., 2006., i 2005. godini kvalitet vazduha u Kotoru je bio zadovoljavajućeg kvaliteta.

IZVEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU DUP-a "RADANOVIĆI" U KOTORU

B. Kvalitet zemljišta

Program ispitivanja štetnih materija u zemljištu obuhvata analiziranje zemljišta u naseljima koja su najviše izložena zagađivanju, kao što su lokaliteti u blizini gradskih deponija, lokaliteti u blizini najprometnijih saobraćajnica i lokaliteti u blizini trafostanica. Programom monitoringa životne sredine za 2007. godinu obuhvećena je lokacije na području opštine Kotor .

Na području opštine Kotor uzorci za određivanje kvaliteta zemljišta uzimaju sa 2 lokacije na deponiji Lovanja i 2 lokacije u Industrijskoj zoni. Rezultati analize za 2007. godinu su pokazali povećanu koncentraciju hroma (Cr) na lokaciji Deponija - Lovanja 2, nikla (Ni) na svim lokacijama i ukupnog fluora (F) na lokacijama Deponija - Lovanja 1, Deponija - Lovanja 2 i Industrijska zona 1, dok ni na jednoj lokaciji nije konstatovan povećani sadržaj organskih kontaminenata.

Tabela. Rezultati ispitivanja toksičnih metala u zemljištu koje je JU CETI realizovao 2007. godine

Kotor															
No	Br.Pr	Mjesto uzorkovanja	Tabela 1. Rezultati ispitivanja toksičnih metala u zemljištu												
			Cd mg/kg	Pb mg/kg	Hg mg/kg	As mg/kg	Cr mg/kg	Ni mg/kg	Cu mg/kg	Zn mg/kg	B mg/kg	Co mg/kg	Mo mg/kg	Total F mg/kg	F mg/kg
1	184/04	Deponija- Lovanja 1	1.68	43.48	0.073	0.77	46.58	246.24	52.42	80.66	1.68	47.63	1.61	880	39
2	185/04	Deponija- Lovanja 2	1.26	24.61	0.067	16.70	137.48	242.89	25.72	51.31	1.65	33.45	2.12	440	26
3	174/04	Industrijska zona 1	1.08	11.04	0.037	3.57	41.18	95.05	21.50	26.92	1.87	31.37	6.34	360	21
4	175/04	Industrijska zona 2	1.16	15.74	0.055	5.87	35.52	97.73	24.98	39.89	0.98	27.20	1.36	296	16
MDC (mg/kg)			2	50	1.5	10	50	50	100	100	5	50	10	300	300

C. Radionukleidi

Praćenje radionukleida u Crnoj Gori je sastavni deo Monitoringa životne sredine. Rezultati monitoringa za 2007. godinu pokazuju da aktivnost kako prirodnih tako i dugoživećih radionuklida veštačkog porekla u različitim vrstama uzoraka (vazduh, padavine, zemljište, rečne, jezerske, morske i pijaće vode, prehrambeni proizvodi, građevinski materijal) se kretala u niskim nivoima, daleko ispod maksimalno dozvoljenih vrednosti, a radiološko opterećenje stanovništva, kao posledica izlaganja radonu je na nivou evropskog proseka. Stoga je stanje životne sredine, sa stanovišta radiološke ispravnosti, u Crnoj Gori očuvano.

D. Biljni i životinjski svet

Vegetacija

Ambijentalnom, pejzažnom i biogeografskom analizom prostora u okviru Crne Gore došlo je do regionalizacije, klasifikacije i determinacije , ambijentalnih i pejzažnih celina, radi lakšeg shvatanja i vrednovanja prostora. Biogeografsko-ekološkom analizom prostora Crne Gore prepoznaje se deset pejzažnih tipova. Područje planskog zahvat nalazi se u Primorskoj zoni i pripada **mediteransko-flišnom tipu**, dok je definisanje pejzažnih jedinica zasnovano na prirodnim karakteristikama koje uključuje i uticaj čoveka u njemu.

Predmetna lokacija se nalazi u Bokokotorskom zalivu, odnosno prostor zahvata DUP-a "Radanovići" pripada **pejzažnoj jedinici Boka Kotorska** koja je izdvojena kao posebna jedinica u okviru pejzažne

klasifikacije Crne Gore, a koja zauzima severozapadni deo Crnogorskog Primorja i predstavlja jednu mikroregiju koja se sastoji od više suženja i proširenja i kao takva reljefno čini najsloženiji deo primorja Crne Gore. Pejzaž Bokokotorskog zaliva je, s obzirom na reprezentativnost i impresivnost pejzaža u celini, u PPPN Morsko dobro izdvojen i analiziran kao jedinstveni pejzažni tip. Tu se celokupni prostor morskog dobra, sa neposrednim zaleđem, odlikuje izrazitim, jasno uočljivim strukturnim elementima koji mu daju poseban pejzažni identitet. Specifične i raznolike prirodne vrijednosti (orografske karakteristike, karakteristike autohtone vegetacije) i vrijedno graditeljsko nasleđe međusobno se prožimaju, uz obilje detalja (alohtona flora), čineći jedinstvenu harmoničnu celinu. Okvir zaliva čine strme padine Orjena i Lovćena i grebena koji povezuju ove planine. Obale zaliva izgrađuju krečnjaci i flišne stene na čijim kontaktima se javljaju mnoga vrela, od kojih neka imaju karakter vrulja. Tivatsko, Grbaljsko i Mrčevo polje nalazi se između Tivatskog zaliva i uvale Jaz.

Radanovići je prigradsko naselje Kotor, longitudinalnog tipa u okviru prostorno planske zone Grbalj. Radanovići se pružaju duž Grbaljskog polja koje obuhvata dio opštine Kotor između opština Tivat i Budva. Grbaljsko polje je horizontalan plato, smešten u relativno uskom koridoru uz trasu Jadranske magistrale, s nekoliko proširenja. Samo Grbaljsko polje je depresija, blago zatalasana, orijentacije jugoistok - severozapad, sa kotama od 0 do 75 mnv (Radanovići). Od Radanovića, kao najvišeg dela polje je blago nagnuto, na jednu stranu prema Tivatskom zalivu i na drugu prema Jazu. Po polju su pojedina uzvišenja sa kotama i do 200 mnm.

Grbaljsko polje je stisnuto između Grblja na severoistoku, koji ga svojom visinom od prosečno 1000m štiti od glavnih udara bure i Donje Gore visine oko 400m, sa jugozapadne strane, koja ne zaklanja osunčanje, ali prostor štiti od južnog vetra s otvorenog mora. Grbalj predstavlja plodnu udolinu ograđenu sa istoka obroncima Lovćena i niskim pobrdom sa zapada preko kojega izlazi na more. Duz istočnog oboda polja razvija se desetak naselja, vezanih za izvore pitke vode i jednim imenom nazvanih Gornji Grbalj. Donji Grbalj čini desetak naselja na pobrđu koje predstavlja zapadni obod polja. Donji Grbalj se dalje razvija sa nizom manjih zaklonjenih platoa, od kojih je najveće Glavatčko polje sa kvalitetnim obradivim tlom. Još je u srednjem veku bio žitnica Boke, a danas je važno ratarsko voćarsko područje. U severnom delu Grbaljskog polja, izgrađena je privredna zona Kotor, u koju je preseljena Kotorska industrija i servisi. Južni deo polja zahvataju voćnjaci, vinogradi i povrtarske kulture. U Grbaljskom polju nema stalnih vodotoka, a povremeni tokom letnjeg perioda presuše u kraćem ili dužem periodu, što zavisi od atmosferskih padavina. Najvažniji povremeni površinski tok na teritoriji Radanovića je Koložun.

DUP "Radanovići" obuhvata površinu od 238,75ha i u morfološko-urbanom smislu je prigradsko naselje Kotor koje je najvećom delom ravničarskog tipa. Proces aktivnog zagušenja je uz glavni putni pravac – Jadransku magistralu. Međutim, naselje je raštrkano i razvilo se oko bitnih prirodnih ili društvenih sadržaja, rijeke Koložun, fudbalskog stadiona "Grbalj" i oko Osnovne škole i Mesne zajednice. Primarna delatnost stanovništva je do pre izvesnog vremena bila poljoprivreda. Pedološke analize ove zone (poljoprivredno zemljište visokog kvaliteta) ukazuju na ispravnost orijentacije na intezivnu poljoprivredu. Obradivo zemljište predstavlja jedan od najvažnijih prirodnih resursa i čini bazu za organizovanje poljoprivredne proizvodnje. Međutim, usled brojnih antropogenih uticija (pre svega se misli na nekontrolisanu gradnju i industrijsku zonu) došlo je do ozbiljnog poremećaja prostorne harmonije. Najveći deo poljoprivrednog zemljišta je zapostavljen-zapušten i pretvoren u livade i šumarke (97,13ha), dok su manji deo okućnice u kojima se nalaze povrtnjaci i voćnjaci. Najčešće se od poljoprivrednih kultura gaje agrumi, masline i vinova loza. Staklenici i

plastenici, kao i rasadnici su relativno malo zastupljeni, i pored toga što postoje povoljni uslovi za povrtarstvo i cvečarstvo.

Područje planskog zahvata obuhvata ravničarski dio i padine Grblja i Donje Gore na čijem se vertikalnom profilu izdiferencirale vegetacijske zone. U Grbaljskoj zoni zastupljeni su:

- submediteranske šume hrasta medunca i bjelograbića (*Rusco-Carpinetum orientalis*),
- submediteranski listopadni šibljac (*Paliuretum adriaticum-Carpinetosum orientalis*) i
- mediteranske stalno zelene garige (*Cisto-Ericion*).

Zbog velikog antropogenog uticaja, ove šume su znatno proredjene posebno na nižim pozicijama u blizini naselja. Na otvorenijim i izloženijim mestima, gde je krčenje šume bilo intenzivnije, zastupljen je veliki vrijes (*Erica arborea*), a na još otvorenijim mestima žukva (*Spartium junceum*) i neke druge biljke gariga i makije. To su niske i proredjene zimzelene, a manjim delom listopadne šikare, sastavljene uglavnom od heliofilnih elemenata, pretežno grmova i polugrmova.

Podnožje i severoistočne padine Donje Gore obraslo gustom makijom (Orno-Quarcetum ilicis). Regresiji hrasta crnike u ovom predelu najviše je doprineo čovek intenzivnim iskorišćavanjem autohtone – samonikle vegetacije, tako da su danas umesto šuma crnike nastali njeni degradacioni stadijumi – makija, garig i kamenjari. Makija i garing su zajednice velikog broja raznovrsnih grmolikih biljnih elemenata sa kožastim lišćem koje sa estetskog aspekta deluje monotono smeđezeleno. U makiji nema izraženog sprata visokog drveća, nego se javlja niz krupnijeg i sitnijeg grmlja isprepletanog brojnim penjačicama, što ove fitocenoze čini neprohodnim.

Šumske površine Planom podrazumevaju sve navedene biocenoze, odnosno Zaštitne šume, slobodne zelene površine-Gradske šume i šikare oko reke i potoka. Ove površine u zahvatu Plana zauzimaju površinu od oko 37,87ha.

Nažalost, za samo područje ne postoje detaljniji podaci o fauni – životinjskom svetu, tako da o karakteristikama ove komponente biodiverziteta možemo pretpostavljati na osnovu podataka za šira susedna područja. O fauni Bokokotorskog područja postoje samo nepotpuni podaci, a za neke taksonomske grupe skoro da ih i nema. Raspoloživi literaturni izvori uglavnom daju informacije o prisustvu dlakave divljači od koje se navode sledeće vrste: obični zec (*Lepus europaeus* Pall.), lisica (*Vulpes vulpes* L.), ređa je divlja mačka (*Felis silvestris* Schreb.), čagalj (*Canis aureus* L.), divlja svinja (*Sus scrofa*) i vuk (*Canis lupus* L.), a nešto češća kuna bjelica (*Martes foina* Erhl.). Od pernate divljači navodi se prisustvo jarebice kamenjarke (*Alectoris graeca* Moissoner), golubova (*Columbo* sp.) a od migratornih vrsta šumska šljuka (*Scolapax rusticola* L.) i dr. Kao i kod ostalih slučajeva kada nedostaju pouzdani spiskovi vrsta za neko uže geografsko područje moraju se uzeti u obzir sintezni radovi koji se odnose na Crnogorsko primorje kao šire geografsko područje za koje postoje odgovarajući podaci po pojedinim taksonomskim grupama.

Prisustvo međunarodno značajnih vrsta ptica se može dati na osnovu podataka iz nacionalne EMERALD baze podataka, za područja: Tivatska solila, Prirodno i kulturno – istorijsko područje Kotora i Lovcen. Primenom međunarodnih kriterijuma po osnovu Bernske konvencije (Konvencija o Zaštiti Evropskih staništa divlje flore i faune) i EU Wild Birds Directive (79/409 EEC, 91/244/EEC, 94/24 EC & 94/C241/08), u okviru EMERALD projekta u Crnoj Gori, potvrđeno je prisustvo sledećih međunarodno značajnih vrsta ptica na sajtovima koji se smatraju relevantnim za šire Bokokotorsko područje a time i zonu Radanovića:

Ptice: Accipiter brevipes, Alcedo atthis, Calonectris diomedea, Caprimulgus europaeus, Chlidonias hybridus, Ciconia nigra, Circaetus gallicus, Circus aeruginosus, Egretta alba, Egretta garyetta, Falco columbarius, Falco eleonora, Ficedula albicollis, Gavia arctica, Gavia stellata, Grus grus, Himantopus himantopus, Hippoboscidae, Lanius collurio, Lanius minor, Larus genei, Mergus albellus, Pernis apivorus, Phalacrocorax pygmeus, Philomachus pugnax, Phoenicopterus ruber, Platalea leucorodia, Pluvialis apricaria, Recurvirostra avosetta, Sterna hirundo, Sterna sandvicensis,
2. Prirodno i kulturno – istorijsko područje Kotora

Ptice: Alcedo atthis, Larus genei, Phalacrocorax pygmeus

Na teritoriji obuhvaćenoj ovim planom privredne delatnosti obavljaju se u pojedinačnim privrednim i proizvodnim pogonima. To su najčešće pogoni i baze građevinskih preduzeća, skladišta robe, građevinskog materijala, skladišta tečnih i čvrstih goriva, robno-transportni centri, veliki kompleksi trgovine, posebne vrste tržnih i uslužnih centara. Globalan raspored privrednih zona ukazuje na neracionalno i stihijsko korišćenje zemljišta.

Javnih površina u zahvatu Plana skoro i da nema. Međutim, na lokaciji uz Jadranski magistralni pravac nalazi se stadion "Grabalj", koji je ograničenog korišćenja (za korisnike navedenog kluba). 60% planskog zahvata čine prirodne (zaštitne šume, vodotoci) i poljoprivredne površine. Ostale površine su okviru stanovanja, saobraćajnih površina, komercijalnih i javnih namena.

E. Zaštićena područja prirode

Kako je predmetni prostor delimično izgrađen u okviru njega delimično je prepoznata urbana struktura koja bi uticala na prostornu organizaciju, više se pri koncipiranju prostora baziralo na kontaktnim zonama kao i komunikacijama koje treba ostvariti kako u okviru same zone tako i prema okruženju. Obradivač nije raspolagao podacima da su u okviru područja prepoznati objekti pod zaštitom. Planovima višeg reda preporuka je, da se uopšte uzevši, ovim objektima da osim kulturološke note i ekonomska, kako bi oni bili zanimljivi, kako turistima tako i poslovnim ljudima.

III. IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDE IZLOŽENO ZNAČAJNOM RIZIKU

A. Degradirana područja

Usled brojnih antropogenih uticija (pre svega se misli na nekontrolisanu gradnju i industrijsku zonu) došlo je do ozbiljnog poremećaja prostorne harmonije. Najveći deo poljoprivrednog zemljišta je zapostavljen-zapušten i pretvoren u regresivne livade i šumarke, šume su znatno proređene, posebno na nižim pozicijama u blizini naselja, dok su manji deo - okućnice u kojima se nalaze povrtnjaci i voćnjaci.

B. Poljoprivredno zemljište

Degradirane poljoprivredne površine karakterišu neiskorišćen potencijal, bespravna gradnja, zapušteno zemljište i potencijalna opasnost od preterane hemizacije zemljišta

C. Proizvodna – privredna područja

Na teritoriji obuhvaćenoj ovim planom privredne delatnosti obavljaju se u pojedinačnim privrednim i proizvodnim pogonima. To su najčešće pogoni i baze građevinskih preduzeća, skladišta robe, građevinskog materijala, skladišta tečnih i čvrstih goriva, robno-transportni centri, veliki kompleksi trgovine, posebne vrste tržnih i uslužnih centara. Globalan raspored privrednih zona ukazuje na neracionalno i stihijsko korišćenje zemljišta.

D. Područja bespravne izgradnje.

U vreme rada na terenu, anketiranja korisnika prostora i evidentiranja postojećeg stanja, konstatovan je veći broj praznih i nezavršenih objekata kao i neujednačena spratnost objekata i kvalitet gradnje.

Objekti su formirani ,odnosno grupisani sa obe strane magistralnog puta i vrlo mali broj poseduje građevinsku dozvolu.

Predmetni prostor se može smatrati neracionalno izgrađenim.

Većina urbanističkih parcela ima izuzetno veliki indeks zauzetosti i indeks izgrađenosti.

Po pravilu, rastojanja između objekata su manja od propisanih, a do nekih objekata ne postoji kolski prilaz. Ove zone se odlikuju nižim standardom stanovanja, koje je posebno ugroženo nedostatkom saobraćajnica, parkirališta i zelenih površina. Da bi se završila započeta izgradnja blokova u okviru postojećih zona, planirana je nova izgradnja na neizgrađenom zemljištu u skladu sa mogućnostima prostora, zamjena postojećih objekata novim, kao i pribavljanje građevinske dozvole uz mogućnost dogradnje i nadgradnje postojećih objekata u okviru dozvoljenih parametara u istom postupku.

E. Ugroženi vodotoci. Degradirani su kao posledica prekomerne izgradnje, ispusti kanalizacije bez precišavanja, divlja smetlišta.

IV POSTOJEĆI PROBLEMI U POGLEDU ŽIVOTNE SREDINE

Za teritoriju opštine Kotor važe iste zakonitosti antropogenog pritiska koje su naglašene na celom području poslednjih godina, tako da predmetno područje nije izuzeto od toga. Imajući u vidu da u opštini ne postoje industrijski zagadivači i da se više ne vrši deponovanje otpada na području opštine, veliki pritisak je posledica neplanirane i nekontrolisane izgradnje, što je izazvalo niz problema u pogledu ugrožavanja životne sredine. Neplanirana i nekontrolisana izgradnja objekata izazvala je sledeće probleme:

- degradaciju lokalnih pejzaža (u području naselja),
- smanjenje površina pokrivenih tipičnom vegetacijom
- zagadenje komunalnim otpadnim vodama,
- zagadenje zemljišta otpadom (u naselju i njegovoj blizini),
- zagušenje lokalnih saobraćajnica (na celom području),
- nedostatak vode za piće u letnjim mesecima (u naseljima),
- povećanje rizika od šumskih požara (na celom području).

V OPŠTI I POSEBNI CILJEVI STRATEŠKE PROCENE

5.1. Opšti ciljevi strateške procene

Osnovni cilj izrade strateške procene je obezbeđivanje da pitanja životne sredine, uključujući i zdravlje ljudi, budu potpuno uzeta u obzir prilikom razvoja, radi obezbeđivanja održivog razvoja, obezbeđivanje učešća javnosti, kao i unapređivanja nivoa zaštite zdravlja ljudi i životne sredine. Prostornim planom Republike Crne Gore i Nacionalnom strategijom održivog razvoja definisani su opšti ciljevi u oblasti zaštite životne sredine

– očuvanje kvaliteta životne sredine, kao i očuvanje i unapređenje prirodnih vrednosti, posebnosti prostora i kulturno-istorijske baštine Crne Gore. Opšti ciljevi zaštite životne sredine na području DUP-a proističu iz opštih ciljeva zaštite životne sredine definisanih Zakonom o životnoj sredini ("Sl.list RCG", br.55/00):

- očuvanje i zaštita zdravlja ljudi, celovitosti, raznovrsnosti i kvaliteta ekosistema, genofonda životinjskih i biljnih vrsta, plodnosti zemljišta, prirodnih lepota i prostornih vrednosti, kulturne baštine i dobara koje je stvorio čovek;
- obezbeđenje uslova za ograničeno, razumno i održivo gazdovanje živom i neživom prirodom, očuvanje ekološke stabilnosti prirode, količine i kvaliteta prirodnih bogatstava i sprečavanje opasnosti i rizika po životnu sredinu.

Izradom strateške procene uticaja na životnu sredinu obezbeđuje se uskladenost aktivnosti definisanih planom sa važećom zakonskom regulativom i državnim planskim dokumentima u Crnoj Gori. Strateška procena za navedeni DUP je procenila potencijalne negativne uticaje na životnu sredinu i pružila predlog adekvatnih mera koje će se preduzeti u cilju sprečavanja i smanjenja štetnih uticaja aktivnosti čija realizacija je predviđena ovim planskim dokumentom. Rezultati Strateške procene uticaja će doprineti odgovarajućem donošenju odluka u planskom procesu.

Opšti ciljevi strateške procene definisani su na osnovu zahteva i ciljeva u pogledu zaštite životne sredine u drugim planovima i programima, kao i ciljeva zaštite životne sredine utvrđenih na nacionalnom i međunarodnom nivou.

OPŠTI CILJEVI RAZVOJA

Opšti ciljevi obuhvataju:

- Zaokruživanje pravnog i institucionalnog okvira za nastavak i ubrzanje tranzicijskih reformi;
- Definisanje, zaokružena evaluacija i ostvarivanju strateških razvojnih odluka;
- Korišćenje komparativnih prednosti Crne Gore u međunarodnoj ekonomskoj, kulturnoj i političkoj utakmici;
- Prilagođavanje na evropske standarde i kriterijume, u svim sferama, a naročito u prostorno-ekološkoj ("envajronmentalnoj") oblasti, odnosno u oblasti održivog razvoja;
- Ublažavanje negativnih regionalnih i demografskih kretanja, odnosno neravnoteža;
- Razvoj tehničke infrastrukture;
- Participacija javnosti u pripremanju, donošenju i ostvarivanju strateških odluka;
- Razvoj intelektualnog kapitala; i

- Podsticanje preduzetništva, inovacija i kreativnosti.

U turizmu, prioritetno je produžiti trajanje sezone, izgraditi nove i kvalitetne smeštajne kapacitete i time znatno proširiti asortiman ponude i doprineti rastu komplementarnih delatnosti. Računa se i na ubrzani razvoj raznih oblika alternativnog turizma, a naročito "ekološkog", posebno imajući u vidu značaj biokoridora primorskih planina Orjen – Lovćen – Rumija (kao dela šire mreže tzv. "čvorišta ekosistema" i tzv. "Zelenog pojasa Jugoistočnih Dinarida").

U saobraćaju, pored mreže osnovne tehničke infrastrukture (kako je definisana u ranijem i sadašnjem Planu), prioritetno treba graditi žičare, biciklističke staze i pešačke puteve. U pogledu osnovne mreže saobraćaja, prioritet ima, među drugima, izgradnja Jadransko – Jonskog puta i brze saobraćajnice Ulcinj – Bar – Budva – Herceg Novi – Debeli Brijeg (odnosno, posebnog uzdužnog primorskog koridora Herceg Novi – Budva – Bar, sa ciljem da se regionalno bolje povežu primorske razvojne zone), kao i uspostavljanje priobalne plovidbe i veza s Dubrovnikom i Dračom.

U delu o racionalnom i efikasnom prostornom razvoju, kao i o razvoju urbanih i ruralnih područja, pored ostalog, prioritet ima:

- Razvoj policentrične mreže gradova i naselja;
- Međusobno dopunjavanje funkcija urbanih i seoskih naselja, prevashodno kroz veće korišćenje razvojnih potencijala seoskog područja; i
- Povećanje kvaliteta i privlačnosti gradova i drugih naselja.

U razvoju gradova i drugih naselja, prioritet ima:

- Unutrašnji razvoj gradova, u odnosu na njihovo širenje, koje treba da bude restriktivno i svedeno na ono što je neophodno i gde se može obezbediti neophodna tehnička infrastruktura;
- Opšta i svestrana obnova naselja, što se naročito odnosi na degradirana naseljska područja;
- Sanacija degradiranih delova prostora/naselja, na osnovu posebnih programa;
- Obnova kulturnog i graditeljskog nasleđa, kao i pejzaža i ambijenta;
- Obnova starih industrijskih i rudarskih naselja;
- Planski usmeravana i kontrolisana izgradnja izvan naseljenih područja;
- Planski usmeravana i kontrolisana izgradnja u selima i zaseocima; i
- Posebno usmeravana i kontrolisana izgradnja u turističkim naseljima i područjima za izletnički turizam.

Među centrima raznih rangova (centar republičkog značaja, republički centar posebnog značaja, centri regionalnog značaja, centri opštinskog značaja, značajni lokalni centri i lokalni centri), Grbalj se nalaze između Budve, Tivta i Kotora tj. između tri centra za koja je određen treći rang, tj., centri regionalnog značaja, sa sledećim tipičnim funkcijama za "pripadajuće" regionalno područje:

- Ekološki-prostorno prihvatljive proizvodne aktivnosti;
- Obrazovne usluge višeg ranga;
- Kulturni centri;
- Zdravstvene usluge odgovarajućeg ranga;
- Socijalno staranje;
- Posebni turistički i sportski programi i projekti; i
- Razvijeniji oblici trgovinskih i sličnih usluga.

5.2 Posebni ciljevi strateške procene

Posebni ciljevi zaštite životne sredine planskog područja utvrduju se na osnovu analize stanja životne sredine i značajnih pitanja, problema, ograničenja i potencijala planskog područja, kao i prioriteta za rešavanje ekoloških problema, a u skladu su sa opštim ciljevima i nacelima zaštite životne sredine.

Posebni ciljevi strateške procene predstavljaju razradu opštih ciljeva i definisani su na osnovu sagledanih problema i zahteva za zaštitu životne sredine na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou. Za svaki od postavljenih posebnih ciljeva strateške procene definisani su indikatori u odnosu na koje se ocenjuju planska rešenja. Izbor indikatora izvršen je iz "Osnovnog seta UN indikatora održivog razvoja". Ovaj set indikatora zasnovan je na konceptu "uzrok-posledica-odgovor" i u potpunosti odražava principe i ciljeve održivog razvoja.

Na osnovu definisanih posebnih ciljeva vrši se izbor odgovarajućih indikatora koji će se koristiti u izradi strateške procene uticaja na životnu sredinu. Indikatori stanja životne sredine predstavljaju veoma bitan segment u okviru izrade ekoloških studija i planskih dokumenata. Indikatori su veoma prikladni za merenje i ocenjivanje planskih rešenja sa stanovišta mogućih šteta u životnoj sredini kao i za utvrđivanje koje nepovoljne uticaje treba smanjiti ili eliminisati. Svrha njihovog korišćenja je u usmeravanju planskih rešenja ka ostvarenju ciljeva koji se postavljaju.

Indikatori predstavljaju jedan od instrumenata za sistematsko identifikovanje, ocenjivanje i praćenje stanja, razvoja i uslova sredine i sagledavanje posledica. Oni su sredstvo za praćenje izvesne promenljive vrednosti u prošlosti i sadašnjosti, a neophodni su kao ulazni podaci za svako planiranje.

Imajući u vidu prostorni obuhvat plana, planirane namene površina, stanje životne sredine u planskom području i definisane posebne ciljeve Strateške procene uticaja, izvršen je izbor indikatora u odnosu na koje će biti vršena procena uticaja planskih rešenja na životnu sredinu. Prilikom definisanja indikatora obradivači SPU su se oslonili, kao što je naglašeno, na indikatore UN za održivi razvoj kao i na elementarne ekološke indikatore koji se mogu uzeti u obzir u odnosu na postojeće stanje životne sredine i karakter plana i planiranih aktivnosti.

Vrlo je važno napomenuti da su navedeni indikatori definisani u kontekstu realizacije planskih, a ne tehničkih i tehnoloških rešenja. Pri tome, treba napraviti razliku između Strateške procene uticaja (SPU) i Procene uticaja (PU). SPU je planski orijentisana i razmatra planska rešenja kao osnov za realizaciju ciljeva održivog razvoja i zaštite životne sredine. Upravo na ovakvom shvatanju SPU baziran je i predmetni plan. Sa druge strane, procene uticaja su tehnički i tehnološki orijentisane sa ciljem da definišu mere zaštite prilikom izrade glavnih projekata (a ne planova) kako bi se određeni negativni uticaji sveli u zakonski definisane okvire.

Naselje Radanovići je planirano sa funkcijom značajnijeg lokalnog centra. U poljoprivredi, čitavom južnom-primorskom regionu namenjena je proizvodnja odnosno prerada tipičnih mediteranskih kultura (agruma, ranog povrća, maslina, cveća, lekovitog bilja itd.), marikultura i ribolov.

Za zone intenzivne poljoprivrede je potrebno sačuvati oko 3000 ha u delovima Grbaljskog, Mrčevog i Tivatskog polja.

U šumarstvu, prioritet ima novo pošumljavanje obešumljenih površina, kao i sanacija preterano iskorišćenih i degradiranih površina

Posebni ciljevi su :

- Razvoj područja u obuhvatu plana kao glavnog međuopštinskog uslužno-servisnog centra;
- Povećanje atraktivnosti i pristupačnosti poslovnih i privrednih zona, kao i poboljšanje dostupnosti kvalitetnom saobraćajnom mrežom;
- Formiranje kvalitativne i realne prostorne organizacije za dinamičan privredni razvoj;
- Povećanje spektra aktivnosti na čitavom području plana u cilju jačanja decentralizacije;
- Stvaranje uslova za uravnoteženiji prostorni razvoj područja decentralizacijom proizvodnih i poslovnih aktivnosti u novi razvojni centar, revitalizacijom proizvodnje, angažovanjem lokalne radne snage, razvojem ostalih sektora u pravcu unapređenja životnog standarda.
- Unapređenje lokacijskih prednosti Grblja, usmereno ka višem stepenu investicione privlačnosti - poboljšanje uslova za smeštaj privrednih delatnosti u postojećoj industrijskoj zoni, osnivanje novih prostornih formi za proizvodno-prerađivačke aktivnosti.

VI PROCENA MOGUĆIH UTICAJA PLANSKIH REŠENJA NA ŽIVOTNU SREDINU

6.1. Procena uticaja varijantnih rešenja

Zakon o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu ne propisuje šta su to varijantna rešenja plana koja podležu strateškoj proceni uticaja, ali u praksi se moraju razmatrati najmanje dve varijante:

- 1) varijanta da se plan ne usvoji i implementira, i
- 2) varijanta da se plan usvoji i implementira.

Varijantna rešenja plana predstavljaju

Različite racionalne načine, sredstva i mere realizacije ciljeva plana u pojedinim sektorima razvoja, kroz razmatranje mogućnosti korišćenja određenog prostora za specifične namene i aktivnosti.

Ukupni efekti plana, pa i uticaji na životnu sredinu, mogu se utvrditi samo poredenjem sa postojećim stanjem, sa ciljevima i rešenjima plana.

Ograničavajući se u tom kontekstu na pozitivne i negativne efekte koje bi imalo donošenje ili nedonošenje predmetnog plana, strateška procena će se baviti razradom obe varijante.

6.2. Evaluacija karakteristika i značaja uticaja

U nastavku strateške procene uticaja biće izvršena evaluacija značaja, prostornih razmera i verovatnoće uticaja planskih rešenja plana na životnu sredinu.

Značaj uticaja procenjuje se u odnosu na veličinu (intenzitet) uticaja i prostorne razmere na kojima se može ostvariti uticaj. Uticaji, odnosno efekti, planskih rešenja, prema veličini promena se ocenjuju brojevima od -3 do +3, gde se znak minus odnosi na negativne, a znak plus za pozitivne promene.

Ovaj sistem vrednovanja primenjuje se kako na pojedinačne indikatore uticaja, tako i na srodne kategorije preko zbirnih indikatora.

IZVEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU DUP-a "RADANOVIĆI" U KOTORU

Tabela. Kriterijumi za ocenjivanje veličine uticaja

Veličina uticaja	Oznaka	Opis
Kritičan	- 3	Preopterećuje kapacitet prostora
Veći	- 2	U većoj meri narušava životnu sredinu
Manji	- 1	U manjoj meri narušava životnu sredinu
Nema uticaja	0	Nema uticaja na životnu sredinu
Pozitivan	+ 1	Manje pozitivne promene u životnoj sredini
Povoljan	+ 2	Povoljne promene kvaliteta životne sredine
Vrlo povoljan	+ 3	Promene bitno poboljšavaju kvalitet života

U tabeli. prikazani su kriterijumi za vrednovanje prostornih razmera mogućih uticaja.

Tabela. Kriterijumi za vrednovanje prostornih razmera mogućih uticaja

Značaj uticaja	Oznaka	Opis
Nacionalni	N	Moguć uticaj na nacionalnom nivou
Regionalni	R	Moguć uticaj u regionu
Opštinski	O	Moguć uticaj na području opštine
Lokalni	L	Moguć uticaj lokalnog karaktera

Verovatnoća da će se neki procenjeni uticaj dogoditi u stvarnosti takode predstavlja važan kriterijum za donošenje odluka u toku izrade plana.

Verovatnoća uticaja određuje se prema skali prikazanoj u tabeli.

Tabela. Skala za procenu verovatnoće uticaja

Verovatnoća	Oznaka	Opis
100%	VV	Uticaj vrlo verovatan
više od 50%	V	Uticaj verovatan
manje od 50%	M	Uticaj moguć
manje od 1%	N	Uticaj nije verovatan

Pored toga, dodatni kriterijumi mogu se izvesti prema vremenu trajanja uticaja, odnosno posledica. U tom smislu mogu se definisati privremeni-povremeni (P) i dugotrajni (D) efekti.

Na osnovu kriterijuma procene veličine, prostornih razmera i procene verovatnoće uticaja planskih rešenja na ciljeve strateške procene vrši se evaluacija značaja identifikovanih uticaja za ostvarivanje ciljeva strateške procene.

Usvaja se: Uticaji od strateškog značaja za predmetni plan su oni koji imaju jak ili veći (pozitivan ili negativan) efekat na celom području plana ili na višem nivou planiranja, prema kriterijumima u tabelama koje se odnose na ocenu velicine uticaja i prostorne razmere mogućih uticaja.

IZVEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU DUP-a "RADANOVIĆI" U KOTORU

Tabela. Kriterijumi za evaluaciju značaja uticaja

Razmere	Veličina		Oznaka značajnih uticaja
Regionalni nivo: R	Jak pozitivan uticaj	+3	R+3
	Veći pozitivan uticaj	+2	R+2
	Jak negativan uticaj	-3	R-3
	Veći negativan uticaj	-2	R-2
Opštinski nivo: O	Jak pozitivan uticaj	+3	O+3
	Veći pozitivan uticaj	+2	O+2
	Jak negativan uticaj	-3	O-3
	Veći negativan uticaj	-2	O-2

Planska rešenja u predlogu plana obuhvaćena su višekriterijumskom evaluacijom.

PLANSKO REŠENJE

Razvoj naselja i funkcija

Unapređenje slike grada u celini i kvaliteta urbanog područja

Razvoj turizma, ugostiteljstva i drugih sadržaja

Razvoj i viši kvalitet usluga i objekata javnih funkcija

Restruktuiranje i razvoj poljoprivrede i ponude lokalnih proizvoda s orijentacijom na šire tržište

Očuvanje, revitalizacija i unapređenje šumskog fonda

Realizacija sistema za prikupljanje atmosferskih i bujičnih voda

Razvoj saobraćajne infrastrukture u skladu s potrebama razvoja naselja i grada

Izgradnja i razvoj vodovodne mreže

Izgradnja i razvoj kanalizacionog sistema i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda

Održavanje i poboljšanje kvaliteta rada i pouzdanosti elektroenergetske i distributivne mreže

Razvoj i korišćenje alternativnih izvora energije

Razvoj telekomunikacionih usluga

Uspostavljanje sistema upravljanja otpadom uz uvođenje reciklaže

Zaštita predela i pejzažnih karakteristika

Plan uređenja zelenih površina

Zaštita i racionalno korišćenje zemljišta

Zaštita vazduha

Zaštita od buke

Zaštita voda

Mere za povećanje energetske efikasnosti i korišćenje obnovljivih izvora energije

Mere zaštite prirodne baštine

Mere zaštite kulturne baštine

Mere zaštite od elementarnih i tehničko tehnoloških udesa

6.3. Procena uticaja u odnosu na prostorne konstante

Procena mogućih uticaja plana i programa na životnu sredinu obično sadrži sledeće elemente:

- 1) prikaz procenjenih uticaja varijantnih rešenja plana povoljnih sa stanovišta zaštite životne sredine sa opisom mera za sprečavanje i ograničavanje negativnih, odnosno uvećanje pozitivnih uticaja na životnu sredinu;
- 2) poređenje varijantnih rešenja i prikaz razloga za izbor najpovoljnijeg rešenja;
- 3) prikaz procenjenih uticaja plana i programa na životnu sredinu sa opisom mera za sprečavanje i ograničavanje negativnih, odnosno uvećanje pozitivnih uticaja na životnu sredinu;
- 4) način na koji su pri proceni uticaja uzeti u obzir činioci životne sredine uključujući podatke o: vazduhu, vodi, zemljištu, klimi, jonizujućem i nejonizujućem zračenju, buci i vibracijama, biljnom i životinjskom svetu, staništima i biodiverzitetu; zaštićenim prirodnim dobrima; stanovništvu, zdravlju ljudi, gradovima i drugim naseljima, kulturno-istorijskoj baštini, infrastrukturnim, industrijskim i drugim objektima ili drugim stvorenim vrednostima;

5) način na koji su pri proceni uzete u obzir karakteristike uticaja: verovatnoća, intenzitet, složenost/reverzibilnost, vremenska dimenzija (trajanje, učestalost, ponavljanje), prostorna dimenzija (lokacija, geografska oblast, broj izloženih stanovnika, prekogranična priroda uticaja) i dr. Problem zaštite životne sredine je danas jedan od prvorazrednih društvenih zadataka. Danas prisutne negativne posledice uglavnom su posledica pogrešno planirane izgradnje naselja, saobraćajnih sistema, nekontrolisane i neadekvatne upotrebe energije, neadekvatnog postupanja s otpadom, kao i nepoznavanja osnovnih zakonitosti iz domena životne sredine. U okvirima iznetih stavova promene koje su posledica prilagođavanja prirode potrebama čoveka mogu biti onakve kakve on očekuje, ali mogu biti, i često jesu, sasvim nepovoljne i za njega samog.

Skup takvih promena za sobom povlači vrlo složene posledice, koje u principu imaju povratno delovanje na inicijatore promena, dovodeći tako do novih stanja i novih posledica.

Cilj izrade strateške procene uticaja predmetnog plana na životnu sredinu je sagledavanje mogućih negativnih uticaja na kvalitet životne sredine i predviđenih mera za njihovo smanjenje, odnosno dovodenje u prihvatljive okvire ne stvarajući konflikte u prostoru i vodeći računa o kapacitetu životne sredine na posmatranom prostoru. Da bi se postavljeni ciljevi ostvarili, potrebno je sagledati Planom predviđene aktivnosti i mere za smanjenje potencijalno negativnih uticaja.

VII MERE ZAŠTITE PREDVIĐENE U CILJU SPREČAVANJA SMANJENJA I OTKLANJANJA NEGATIVNOG UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Pored procene uticaja planskih rešenja na životnu sredinu i sagledavanja mogućih značajnih negativnih uticaja, cilj izrade Izveštaja o strateškoj proceni uticaja predmetnog plana je i propisivanje odgovarajućih mera za njihovo smanjenje, odnosno dovodenje u prihvatljive okvire (granice) definisane zakonskom regulativom, a vodeći računa o kapacitetu životne sredine na posmatranom prostoru.

Koncepcija zaštite životne sredine u obuhvatu DUP-a zasniva se na usklađivanju potreba razvoja i očuvanja, odnosno zaštite njegovih resursa i prirodnih vrednosti na održiv način, tako da se sadašnjim i narednim generacijama omogući zadovoljanje njihovih potreba i poboljšanje kvaliteta života.

Strategija zaštite životne sredine u ovom Planu mora se zasnivati na načelima integralnosti i prevencije prilikom privođenja prostora nameni i izgradnje novih objekata na osnovu procene uticaja na životnu sredinu svih glavnih planskih rešenja, programa, projekata i aktivnosti za sprovođenje plana, naročito u odnosu na racionalnost korišćenja resursa, moguće ugrožavanje životne sredine i efektivnost sprovođenja mera zaštite. Zaštita i unapređenje životne sredine ostvariće se poboljšanjem njenog ukupnog kvaliteta, a posredno i njenih osnovnih elemenata: vazduha, vode, zemljišta i živog sveta. Ovaj cilj ostvariće se sprovođenjem niza mera različitog karaktera:

A. *Pravno-normativne mere*: donošenje opštih pravno-normativnih akata opštinske uprave o zaštiti i unapređenju životne sredine, kao i programa zaštite, postupaka i aktivnosti, kriterijuma ponašanja, a u vezi sa tim i sankcionih postupaka u slučaju nepoštovanja Zakona; izrada godišnjeg programa zaštite životne sredine na teritoriji opštine; uspostavljanje mernih punktova i uslova praćenja zagađivača; zabrana i ograničavanje izgradnje objekata koji su potencijalni veliki zagađivaci;

B. *Tehnico-tehnološke mere*: izbor odgovarajućeg tehnološkog procesa i uslovima zaštite životne sredine i zaštite mora, kao i ugradnja, kontrola upotrebe i održavanja instalacija i postrojenja za precišćavanje otpadnih voda;

C. *Prostorno-planske mere*: pravilan rasporeda objekata i aktivnosti u okviru planiranih kompleksa uz uvažavanje mikrolokacijskih karakteristika predmetnih lokacija; uspostavljanje zone zaštite (zelenila) oko saobraćajnica sa povećanom frekvencijom vozila; ovde se posebno naglašava izrada elaborata Procena uticaja na životnu sredinu kojima će se ocenjivati planska i projektna rešenja u odnosu na zahteve životne sredine, u skladu sa Zakonskom procedurom.

D. *Ekonomске mere*: obezbeđivanje finansijskih sredstava radi ostvarivanja ciljeva zaštite životne sredine planskog područja kroz naplatu naknade "ekološke takse", naknade zauzimanja građevinskog zemljišta, i pomoći lokalnih, državnih i međunarodnih donacija i kredita usmerenih ka očuvanju zaštite životne sredine planskog područja.

Sprovođenje mera zaštite životne sredine uticaće na smanjenje rizika od zagađivanja i degradacije životne sredine, kao i na podizanje kvaliteta životne sredine, što će se odraziti i na podizanje sveukupnog kvaliteta na području opštine Kotor.

Na planskom području nije dozvoljena izgradnja ili bilo kakva promena u prostoru koja bi mogla da značajnije naruši stanje životne sredine. Planska koncepcija zasniva se na zaštiti i unapređenju kvaliteta životne sredine u planskom području primenom mera i pravilnim korišćenjem prostora.

Zaštita vazduha

Na osnovu uvida u raspoloživu dokumentaciju zaključuje se da kvalitet vazduha na području plana nije značajnije ugrožen. Da bi se ostvarila planska koncepcija zaštite životne sredine neophodno je primeniti sledeća pravila i mere zaštite:

a) smanjenje nivoa emisije iz postojećih izvora zagađivanja vazduha:

- u proizvodnji primeniti ekološki povoljnije tehnologije i sisteme za precišćavanje vazduha u cilju zadovoljenja graničnih vrednosti emisije,

b) emisije iz novih postrojenja održavati u propisanim granicama:

- nije dozvoljeno pogoršanje kvaliteta vazduha u bilo kojoj zoni područja plana zbog dodatnih emisija iz novih izvora,

- ograničavanje emisije primenom najbolje dostupne tehnologije (BAT) i tehnika maksimalne zaštite za veoma toksične, kancerogene i mutagene materije,
- za projekte za koje nije propisana procena uticaja na životnu sredinu dimenzije i visinu dimnjaka i drugih ispusta zagadenja u vazduh projektovati prema evropskim normama,
- u novim vozilima javnog gradaskog i prigradskog saobraćaja i dostavnim vozilima koristiti najpovoljnije pogonsko gorivo sa aspekta zaštite životne sredine.

Uspostaviti sistem monitoringa kvaliteta vazduha u skladu sa Evropskom direktivom o proceni i upravljanju kvalitetom ambijentnog vazduha (96/62/ES)6.

Zaštita voda

Na predmetnom planu markirano je više bujičnih vodotoka, a dominantan je potok – rijeka Koložun, koji je ujedno i maksimalno angažovan kao recipijent atmosferskih voda sa predmetne zone zahvata. Osim potoka-reke Koložun na području plana egzistira više otvorenih kanala, čiju je regulaciju potrebo uraditi, prvenstveno zbog kanalisanja atmosferskih voda sa celokupne površine predmetne lokacije.

Svi kanali moraju biti tako dimenzionisani, da prihvate maksimalnu vodu, koja se može javiti na ovom području.

Regulacija potoka po pravilu treba da se izvrši na otvoreni način

Zemljište i vodene površine u području zaštite izvorišta vodosnabdevanja moraju biti zaštićeni od namernog ili slučajnog zagadivanja i drugih uticaja koji mogu nepovoljno delovati na izdašnost izvorišta i zdravstvenu ispravnost vode.

Obavezno je uređenje i održavanje uže zone zaštite izvorišta, koje obuhvata:

- površinsko uređenje terena,
- uklanjanje nehigijenskih objekata,
- rekonstrukciju ili dogradnju postojećih stambenih, infrastrukturnih i privrednih objekata radi obezbeđivanja potrebnog stepena zaštite okoline,
- zabranu gradnje novih investicionih objekata koji nisu u funkciji vodosnabdevanja,
- zabranu skladištenja čvrstog, industrijskog i opasnog otpada,
- zabranu transporta opasnih i štetnih materija,
- zabranu upotrebe veštačkih đubriva i hemijskih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji,
- redovnu kontrolu namenskog korišćenja zemljišta.

Na području šire zone zaštite vodoizvorišta uspostavlja se režim selektivnog sanitarnog nadzora i zaštite od zagadivanja životne sredine primenom sledećih preventivnih mera:

- nije dozvoljena izgradnja objekata i instalacija koje na bilo koji način mogu zagaditi vodu ili zemljište ili ugroziti bezbednost cevovoda i vodoprivrednih objekata,
- zabrana izgradnje industrijskih i drugih objekata čije otpadne materije mogu zagaditi vodu i zemljište,
- ostale vrste privrednih objekata mogu se graditi pod uslovom da se u njihovom projektovanju i izvođenju obezbedi kanalisanje i precišćavanje otpadnih voda u skladu sa standardima propisanim zakonom,
- postojeći industrijski objekti moraju u skladu sa zakonom obezbediti kanalisanje i precišćavanje otpadnih voda,
- u području šire zone zaštite dozvoljena je izgradnja objekata namenjenih za rekreaciju i turizam, pod uslovima zaštite životne sredine propisane zakonom,

- čvrsti otpad sakupljati samo na vodonepropusnim površinama, a trajno odlaganje otpada obezbediti izvan šire zone zaštite,
- nije dozvoljena intenzivna upotrebe pesticida, herbicida i veštačkih đubriva na zemljištu koje se koristi u poljoprivredne svrhe,
- zabranjuje se neadekvatno transportovanje i skladištenje opasnih i otrovnih materija.

Površinske vode treba čuvati od zagađenja predtretmanom industrijskih otpadnih voda, proširenjem kanalizacione mreže komunalnih otpadnih voda i tretmanom ovih voda u postrojenju za prečišćavanje voda. Zemljište za izgradnju pre izgradnje opremiti potrebnom infrastrukturom. Otpadne vode, bez obzira na stepen prečišćavanja, ne mogu se ispuštati u vodotoke I kategorije i područja izvorišta vodosnabdevanja.

Na predmetnom planu markirano je više bujičnih vodotoka, a dominantan je potok – reka Koložunj koji je ujedno i maksimalno angažovan kao recipijent atmosferskih voda sa predmetne zone zahvata. Osim potoka-reke Koložunj na području plana egzistira više otvorenih kanala, čiju je regulaciju potrebu uraditi, prvenstveno zbog kanalisanja atmosferskih voda sa cjelokupne površine predmetne lokacije.

Svi kanali moraju biti tako dimenzionisani, da prihvate maksimalnu vodu, koja se može javiti na ovom području.

Regulacija potoka po pravilu treba da se izvrši na otvoreni način. . Samo ispod saobraćajnih i drugih betonskih površina, dozvoljena je regulacija sa zatvorenim kolektorima uz obavezno uvođenje površinskih voda u kolektore pod uslovom potrebnog broja slivnika.

Zaštita zemljišta

Radi zaštite i sprečavanja nepovoljnog uticaja na kvalitet zemljišta potrebno je preduzimati sledeće mere:

- smanjiti korišćenje kvalitetnog zemljišta za nepoljoprivredne svrhe,
 - podsticati organsko-biološku poljoprivredu,
 - prednost dati tradicionalnim poljoprivrednim granama koje imaju povoljne uslove za proizvodnju,
 - odgovarajucim merama u poljoprivredi svesti upotrebu hemijskih sredstava na nužni minimum, a posebnim merama podsticati ekološku obradu zemlje,

 - obezbediti zatvaranje i sanaciju postojećih divljih smetlišta,
- sprovoditi racionalnu izgradnju kanalizacijske mreže s uredajima za prečišćavanje otpadnih voda,
- posebnim merama smanjivati rizike od zagađivanja zemljišta pri skladištenju, prevozu i pretakanju naftnih derivata i opasnih hemikalija,
 - predvideti preventivne i operativne mere zaštite, reagovanja i postupke sanacije za slučaj havarijskog izlivanja opasnih materija u okolinu,
 - kod određivanja trasa infrastrukturnih sistema u prostoru poljoprivredno zemljište se mora u najvećoj mogućoj meri štititi, naročito izbegavajući njegovu fragmentaciju,

Zaštita od buke

Za izgrađena područja plana određuju se najviši dopušteni nivoi buke u skladu sa zakonskom regulativom.

Pravila i režimi korišćenja zemljišta

Prilikom formiranja novih privrednih objekata i zona utvrđuju se urbanistička pravila i uslovi zaštite životne sredine za određene kategorije

Zone zaštite od negativnih uticaja saobraćaja

Ovde navedena pravila i zaštitne zone utvrđuju se kao uslovi planiranja drugih namena zemljišta uz pojas saobraćajnica. Za nove magistralne pravce u gradskom području utvrđuje se zaštitni pojas sa obe strane puta širine od 20 metara. U zaštitnom pojasu nije dozvoljena izgradnja stambenih, poslovnih i pomoćnih objekata. Stambeni objekti uz ulicu moraju imati akustičnu zaštitu.

Za magistralne saobraćajnice u rubnim područjima grada utvrđuju se tri zone zaštite:

- Zona I - pojas veoma velikog ekološkog opterećenja širine po 20 m sa obe strane puta, zbog emisija u vazduh, povećane buke i zagađivanja zemljišta. U zaštitnom pojasu dozvoljeno je formirati zaštitno zelenilo. Nije dozvoljena izgradnja stambenih, poslovnih i pomoćnih objekata,
- Zona II - pojas velikog ekološkog opterećenja širine po 50 m sa obe strane puta, zbog povećane buke i zagađivanja zemljišta. Nije dozvoljena izgradnja stambenih, poslovnih i pomoćnih objekata. Postojeći legalno izgrađeni objekti moraju biti zaštićeni odgovarajućom akustičnom zaštitom. Dozvoljena je izgradnja objekata u funkciji puta (benzinske stanice, servisi, skladišta, slicno),
- Zona III - pojas malog ekološkog opterećenja širine po 100 m sa obe strane puta, zbog povećane buke. Izgradnja stambenih, poslovnih i privrednih objekata dozvoljena pod uslovom da se obezbede mere zaštite od buke.

Za prevoz opasnih i štetnih materija dozvoljeno je koristiti isključivo deonice magistralnih puteva koji prolaze kroz područja niže gustine naseljenosti. Ovo ograničenje se ne odnosi na prevoz naftnih derivata u cisternama kapaciteta do 10 tona.

VIII PREGLED RAZLOGA KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANTNIH REŠENJA KOJA SU UZETA U OBZIR

Nakon procene uticaja varijantnih rešenja, koja je uradena i prezentovana u okviru poglavlja VI.1. Procena uticaja varijantnih rešenja, vrši se poredenje varijantnih rešenja i prikaz razloga za izbor najpovoljnijeg rešenja. Iz tog razloga rezultati procene uticaja varijantnih rešenja na životnu sredinu, prikazani u tabelama, sumirani su prema sektorima plana.

IZVEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU DUP-a "RADANOVIĆI" U KOTORU

Varijanta da se plan ne primeni	Varijanta da se plan usvoji i primenjuje
<ul style="list-style-type: none"> ▪ nastavljanje trenda razvoja ruralnog područja ▪ neravnomerna koncentracija stanovništva ▪ monofunkcionalni razvoj privrede usmeren na turizam ▪ prenamene poljoprivrednih površina, kroz nelegalnu izgradnju i slične procese ▪ nedovoljna opremljenost objektima javnih službi ▪ nastavljanje širenja neplanske izgradnje ▪ napuštanje poljoprivrede i pražnjenje sela i zarastanje poljoprivrednog zemljišta ▪ nedovoljna valorizacija šuma i šumskog zemljišta ▪ nedovoljna opremljenost infrastrukturom (vodovodna mreža, kanalizaciona, sistemi za prečišćavanje, i sl.) ▪ nepouzdana i zastarela prenosna distributivna mreža i kapaciteti ▪ neadekvatno rešeni problemi sa kvalitetom vazduha I voda I povećanim nivoom buke ▪ nastavljanje ugrožavanje biodiverziteta, upravo zbog neplanske izgradnje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sprovođenje planski definisanih sadržaja ▪ ravnomerniji raspored stanovništva ▪ opremanje područja sa sadržajima iz oblasti javnog sektora ▪ razvoj poljoprivrede, unapređenje organske proizvodnje, I delatnosti za preradu poljoprivrednih proizvoda. Zaštita I očuvanje poljoprivrednog zemljišta. ▪ Očuvanje I unapređenje šuma I šumskog zemljišta, revitalizacija šuma, pošumljavanje autohtonim vrstama I pospešivanje agrošumarstva. ▪ Razvoj kanizacionog I vodovodnog sistema, izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda I prethodno opremanje lokacija neophodnom infrastrukturom. ▪ Izgradnja adekvatne saobraćajne mreže. ▪ Planske mere zaštite životne sredine ▪ Povećanje energetske efikasnosti i korišćenje obnovljivih izvora energije

Mogući pozitivni i negativni efekti varijanti plana pokazuju sledeće:

1. U varijanti da se detaljni urbanistički plan ne donese i da se razvoj nastavi po dosadašnjem trendu mogu se očekivati samo negativni efekti kod svakog sektora plana i nijedan pozitivan efekat u odnosu na definisane ciljeve strateške procene uticaja;
2. U varijanti da se detaljni urbanistički plan implementira mogu se očekivati brojni pozitivni efekti u svakom sektoru, koji otklanjaju većinu negativnih tendencija u razvoju naselja i opštine, ako se plan ne bi implementirao. U ovoj varijanti mogu se očekivati i pojedinačni negativni efekti u određenim sektorima plana, a koji su neizbežna cena društveno-ekonomskog razvoja naselja I opštine u celini. To se pre svega odnosi na razvoj saobraćajne infrastrukture, ali i na intenzivan razvoj turističke ponude. Tako se u pojasevima neposredno uz magistralne puteve i u turističkim centrima može povremeno javiti prekoračenje graničnih vrednosti zagađenosti vazduha. U pojasevima neposredno uz planirane saobraćajnice moguće je povremeno prekoračenje graničnih vrednosti zagađenosti vazduha. Međutim, u širem kontekstu, planirane saobraćajnice, umnogome će se doprineti smanjenju zagađenosti vazduha i smanjenju intenziteta buke. Pored toga, intenzivan razvoj turizma i izgradnja turističkih kapaciteta mogu imati određene negativne

efekte koje je, međutim, moguće ublažiti određenim planskim merama i svesti ih u granice prihvatljivosti što je u funkciji realizacije ciljeva održivog razvoja.

Na osnovu iznetog može se zaključiti da je varijanta donošenja predloženog detaljnog urbanističkog plana znatno povoljnija u odnosu na varijantu da se plan ne donese, zbog čega se prelazi u drugu fazu strateške procene – evaluaciju karakteristika i značaja planskih rešenja.

IX PRIKAZ MOGUĆIH ZNAČAJNIH PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Izveštajem o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu DUP –a "Radanovići" u Kotoru nisu obuhvaćena pitanja i problemi vezani za prekogranični uticaj na životnu sredinu, jer oni nisu utvrđeni.

X PROGRAM PRAĆENJA STANJA ŽIVOTNE SREDINE U TOKU SPROVOĐENJA PLANA

Uspostavljanje sistema monitoringa jedan je od prioritetnih zadataka kako bi se mere zaštite životne sredine koje su predložene u detaljnom urbanističkom planu mogle uspešno kontrolisati i pratiti pri implementaciji tog planskog dokumenta. Program praćenja stanja životne sredine može biti sastavni deo postojećeg programa monitoringa koji obezbeđuje nadležni opštinski organ. Osnovni cilj monitoring sistema je da se obezbedi, pored ostalog, pravovremeno reagovanje i upozorenje na moguće negativne procese i vanredne situacije, kao i potpuniji uvid u stanje elemenata životne sredine i utvrđivanje potreba za preduzimanje mera zaštite u zavisnosti od stepena ugroženosti i vrste zagađenja.

Monitoring stanja životne sredine se vrši sistematskim merenjem, ispitivanjem i ocenjivanjem indikatora stanja i zagađenja životne sredine koje obuhvata praćenje prirodnih faktora, odnosno promena stanja i karakteristika životne sredine.

Monitoring kvaliteta vazduha

Monitoring kvaliteta vazduha se mora uspostaviti u skladu sa Evropskom direktivom o proceni i upravljanju kvalitetom vazduha, Monitoring treba vršiti kontinuirano, na utvrđenim lokalitetima, 24-časovnim uzorcima.

Monitoring kvaliteta zemljišta

Radi utvrđivanja sadržaja opasnih i štetnih materija u zemljištu, na lokacijama u neposrednoj blizini deponija, trafostanica, saobraćajnica, industrijskih zona, jezera, aerodroma, kao i u naseljenim mestima vrši se monitoring zemljišta, u skladu sa Pravilnikom o dozvoljenim koncentracijama štetnih i opasnih materija u zemljištu i metodama za njihovo ispitivanje ("Sl. list RCG", br.18/97).

Monitoring biodiverziteta

Monitoring biodiverziteta i zaštićenih prirodnih dobara, kao i stanja vegetacije, očuvanja njene kompaktnosti i funkcionisanja najznačajnijih / najvrednijih područja koja će dugoročno obezbediti funkcionisanje živog sveta koji je vezan za ovu komponentu šireg područja. Zbog nedovoljnog obima informacija o biodiverzitetu zaštićenih prirodnih dobara obezbediti (kao poseban projekat) inventarizaciju i mapiranje biodiverziteta područja.

Monitoring izvora zagađenja

Na mestima izlivanja u recipijent potrebno je pratiti kvalitet i kvantitet otpadnih voda, shodno načinu, dinamici i prametrima datim u Pravilniku o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda u recipijent i javnu kanalizaciju, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda, minimalnom broju ispitivanja i sadržaju izveštaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda (Sl list CG br. 45/08).

Monitoring buke

Potrebno je uspostaviti monitoring buke na najmanje dva merna mesta, Naročito u neposrednoj blizini magistralnog puta.

Obaveze nadležnih organa

Državni organi, organi lokalne samouprave i ovlašćene druge organizacije dužni su da redovno, blagovremeno, potpuno i objektivno, obaveštavaju javnost o stanju životne sredine, odnosno o pojavama koje se prate u okviru monitoringa, kao i merama upozorenja ili razvoju zagađenja koja mogu predstavljati opasnost za život i zdravlje ljudi, u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine i drugim propisima. Takođe, javnost ima pravo pristupa propisanim registrima ili evidencijama koje sadrže informacije i podatke o životnoj sredini, u skladu sa Zakonom.

XI PRIKAZ KORIŠĆENE METODOLOGIJE

Glavna namena strateške procene uticaja na životnu sredinu je da olakša blagovremeno i sistematično razmatranje mogućih uticaja na životnu sredinu na nivou strateškog donošenja odluka o planovima i programima uvažavajući principe održivog razvoja. Strateška procena je dobila na značaju donošenjem EU Directive 2001/42/EC o proceni ekoloških efekata planova i programa (sa primenom od 2004. godine), a u Crnoj Gori donošenjem Zakona o strateškoj proceni.

Budući da su dosadašnja iskustva nedovoljna u primeni strateške procene predstoji rešavanje brojnih problema. U dosadašnjoj praksi strateške procene planova prisutna su dva pristupa:

(1) tehnički: koji predstavlja proširenje metodologije procene uticaja projekata na planove i programe gde nije problem primeniti principe za EIA, i

(2) planerski : koji zahteva bitno drugaciju metodologiju iz sledećih razloga:

➤ planovi su znatno složeniji od projekata, bave se strateškim pitanjima i imaju manje detaljnih informacija o životnoj sredini,

➤ planovi se zasnivaju na konceptu održivog razvoja i u većoj meri pored ekoloških obuhvataju društvena i ekonomska pitanja,

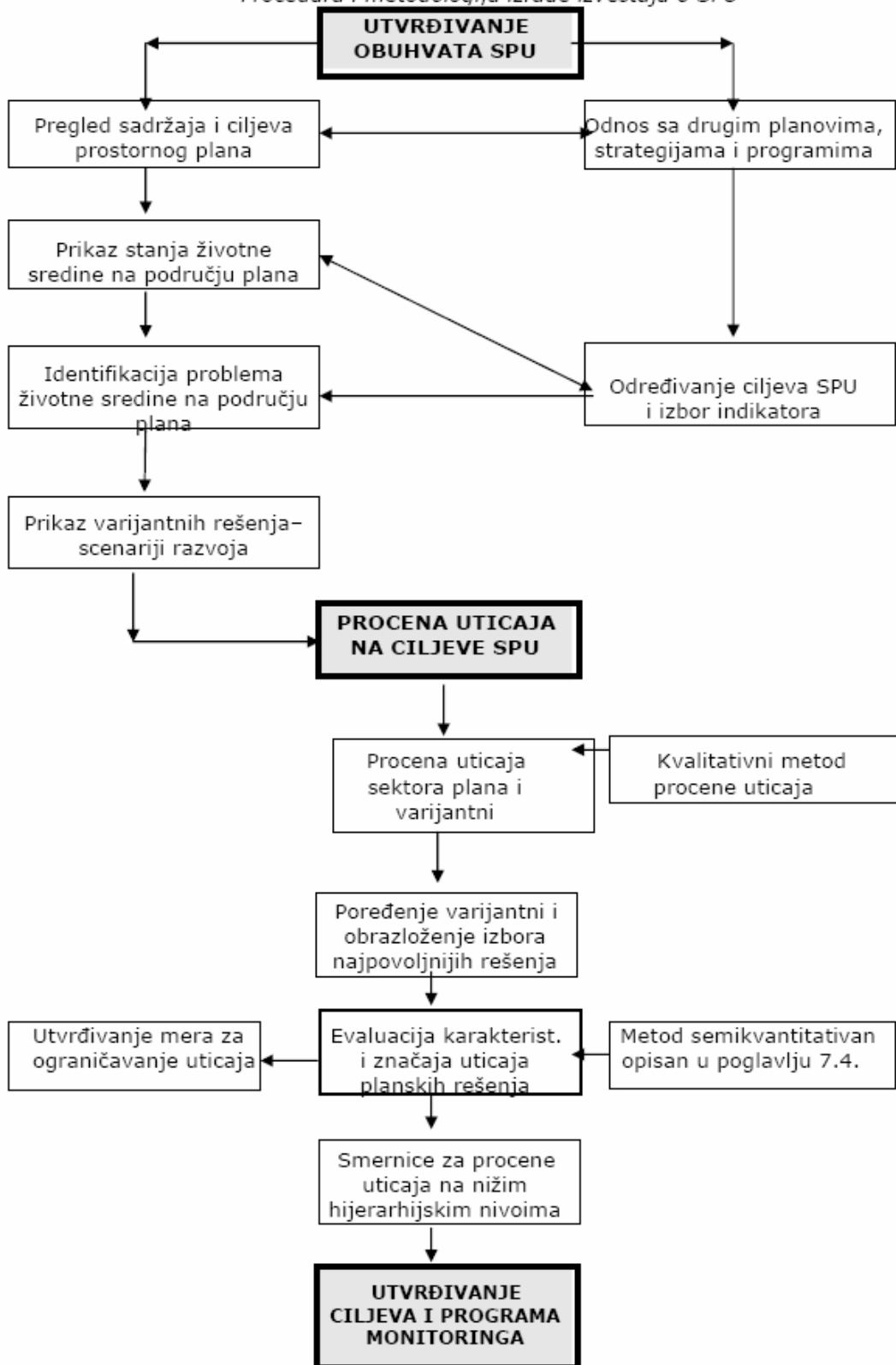
➤ zbog kompleksnosti struktura i procesa, kao i kumulativnih efekata u planskom području nisu primenjive sofisticirane simulacione matematičke metode,

- pri donošenju odluka veći je uticaj zainteresovanih strana i naročito javnosti, zbog čega primenjene metode i rezultati procene moraju biti razumljivi učesnicima procesa procene.

Zbog navedenih razloga u praksi strateške procene koriste se najčešće ekspertske metode kao što su: kontrolne liste i upitnici, matrice, multikriterijalna analiza, prostorna analiza, SWOT analiza, Delfi metoda, ocenjivanje ekološkog kapaciteta, analiza lanca uzročno-posledičnih veza, procena povredivosti, procena rizika, itd. Kao rezultanta primene bilo koje metode pojavljuju se matrice kojima se ispituju promene koje bi izazvala implementacija plana i izabranih varijanti (uključujući i onu da se plan ne primeni). Matrice se formiraju uspostavljanjem odnosa između ciljeva plana, planskih rešenja i ciljeva strateške procene sa odgovarajućim indikatorima. Ovde je primenjena metodologija procene koja je razvijana i dopunjavana u poslednjih 10 godina i koja je uglavnom u saglasnosti sa novijim pristupima i uputstvima za izradu strateške procene u Evropskoj Uniji. Specifičnosti konkretnih uslova koji se odnose na predmetno istraživanje ogledaju se u činjenicama da se ono radi kao strateška procena uticaja na životnu sredinu sa ciljem da se istraže ciljevi plana i definišu karakteristike mogućih negativnih uticaja i ocene planske mere za svodenje negativnih uticaja u granice prihvatljivosti. Sadržaj strateške procene uticaja na životnu sredinu, a donekle i osnovni metodološki pristup definisani su Zakonom o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu. Specifičnosti konkretnog plana, kao i specifičnosti postojećeg stanja životne sredine na konkretnom prostoru, uslovili su da se sadržaj strateške procene u određenoj meri modifikuje i prilagodi osnovnim karakteristikama plana, ali da obuhvati sve potrebne segmente definisane Zakonom.

IZVEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU DUP-a "RADANOVIĆI" U KOTORU

Procedura i metodologija izrade izveštaja o SPU

Što se tiče metodologije, u izradi ovog dokumenta korišćena je metodologija za evaluaciju i primenjen je metod višekriterijumske ekspertske evaluacije. Kao osnova za razvoj ovog metoda poslužile su metode koje su potvrdile svoju vrednost u zemljama Evropske unije. Primenjena metodologija zasnovana je na kvalitativnom vrednovanju životne sredine u području plana, neposrednom i širem okruženju, kao osnove za valorizaciju prostora za dalji održivi razvoj. U smislu opštih metodoloških načela, strateška procena uticaja je urađena tako što su prethodno definisani: polazni programski elementi (sadržaj i cilj plana), polazne osnove, postojeće stanje životne sredine. Bitan deo istraživanja je posvećen:

- proceni postojećeg stanja, na osnovu koga se mogu dati ekološke smernice za planiranje,
- kvalitativnom određivanju mogućih uticaja planiranih aktivnosti na osnovne činioce životne sredine koji su poslužili i kao osnovni indikatori u ovom istraživanju,
- analizi planskih rešenja na osnovu kojih se definišu ekološke smernice za sprovođenje plana i implementaciju, tj. za utvrđivanje ekološke valorizacije prostora za dalji razvoj.

XII PRIKAZ NAČINA ODLUČIVANJA

Sastavni deo postupka strateške procene su konsultacije sa zainteresovanim organima i organizacijama i sa stanovništvom područja za koji se radi plan i strateška procena, a u cilju obezbeđivanja efikasne zaštite životne sredine i održivog razvoja planskog područja.

Članom 17. Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu definiše se učešće zainteresovanih organa i organizacija, koji mogu da daju svoje mišljenje o Izveštaju o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu u roku od 30 dana. Pre upućivanja zahteva za dobijanje saglasnosti na Izveštaj o strateškoj proceni, organ nadležan za pripremu plana obezbeđuje učešće javnosti u razmatranju izveštaja o strateškoj proceni (član 19). Organ nadležan za pripremu plana obaveštava javnost o načinu i rokovima uvida u sadržinu Izveštaja i dostavljanje mišljenja, kao i vremenu i mestu održavanja javne rasprave u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak donošenja plana. Zbog značaja mogućih uticaja predmetnog plana na životnu sredinu naročito je važno adekvatno i "transparentno" uključivanje zainteresovanih strana (investitora, nadležnih državnih organa, lokalnih uprava, nevladinih organizacija i stanovništva) u proces donošenja odluka po pitanjima zaštite životne sredine. Učešće nadležnih organa i organizacija obezbeđuje se pisanim putem i putem prezentacija i konsultacija u svim fazama izrade i razmatranja strateške procene. Učešće zainteresovane javnosti i nevladinih organizacija obezbeđuje se putem sredstava javnog informisanja i u okviru javnog izlaganja DUP-a.

Organ nadležan za pripremu plana izrađuje izveštaj o učešću zainteresovanih organa i organizacija i javnosti koji sadrži sva mišljenja o SPU, kao i mišljenja izjavljenih u toku javnog uvida i javne rasprave. Izveštaj o SPU dostavlja se zajedno sa izveštajem o stručnim mišljenjima i javnoj raspravi organu nadležnom za zaštitu životne sredine na ocenjivanje. Na osnovu člana 21, po dobijanju ovih izveštaja organ nadležan za poslove zaštite životne sredine može pribaviti mišljenje drugih ovlašćenih organizacija ili stručnih lica za pojedine oblasti ili može obrazovati komisiju za ocenu izveštaja o strateškoj proceni.

Na osnovu ocene organ nadležan za zaštitu životne sredine daje svoju saglasnost na Izveštaj o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu u roku od 30 dana od dana prijema zahteva za ocenjivanje.

GRAFIČKI PRILOZI

OPŠTA DOKUMENTACIJA

TEKSTUALNI DEO